

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ ПО ОРИЕНТИРАНЕ

ПРАВИЛНИК

за състезания по

ОРИЕНТИРАНЕ

Приет с Решение № 1, Протокол № 1/17.12.2017 г. на
Управителния съвет (УС) на Българската федерация по ориентирание
(БФО)

В сила от 01.01.2018 г.

Под техническата редакция на Никола Беделев,
Тодор Педев, Валентин Гърков

I РАЗДЕЛ – ОБЩИ ПРАВИЛА

1. Определения. Валидност и отклонения от правилата

- 1.1. Под *участник* по-нататък се разбира състезател (мъж или жена), щафета или патрул.
- 1.2. *Ориентиране* е вид спорт, при който участникът, с помощта на карта и компас трябва да премине по дадена местност за възможно най-кратко време през определен брой контролни точки, обозначени както на картата, така и на местността. Съвкупността от тези точки представлява (*състезателен*) *маршрут*, който трябва да подлага на проверка както способността на участника да се ориентира, така и уменията му за придвижване. Маршрутът не е известен на участника преди да стартира.
- 1.3. Под *проява (event)* по-нататък се разбира всяка разновидност на срещи по ориентиране, включващи и организационни въпроси, касаещи стартов жребий, технически конференции и церемонии. Проявата може да включва повече от едно състезание/старт. Така например една проява (примерно Държавното първенство) може да се състои от няколко едноетапни състезания (спринт, средна дистанция и дълга дистанция) и едно щафетно състезание, а друга проява (примерно купа „България“) може да се състои от едно 3-етапно (3-дневно) състезание.
- 1.4. Организаторът на проявата е добре да предложи *моделно бягане (model event)* за показване на: типа местност, качество на картата, използвани обекти, оборудване и описания на контролните точки, подкрепителни пунктове, маркирани отсечки и друго, характерно за проявата или част от нея.
- 1.5. *Зона за наблюдение (арена)* е финалната или друга зона за наблюдение със свободен достъп на гости, зрители, състезатели, членове на спортната група и представители на средствата за информация. Тук може да се намират: информационни табла, радиоговорители, екрани и други обслужвания. Зоната за наблюдение трябва ясно да се опише/очертае в бюлетина и маркира на терена.
- 1.6. Навсякъде по нататък терминът *ориентиране* се използва със значение на обикновено лятно ориентиране (foot orienteering).
- 1.7. Всички състезания по ориентиране, организирани под патронажа на Българската федерация по ориентиране (БФО) се провеждат по настоящия правилник.
- 1.8. При разработването на настоящия правилник са взети предвид правилата за международни състезания на Международната федерация по ориентиране (МФО). При провеждане на международни състезания трябва да се следват съответните правила, ръководства и насоки на МФО.
- 1.9. Допълнителни предписания, които не противоречат на този правилник, може да бъдат определени от организатора. Те се нуждаят от одобрението на КЛЮ при БФО или назначения контролен съдия.
- 1.10. Тези правила и всякакви допълнителни предписания са задължителни за състезателите, ръководителите на групи, треньорите, съдиите, наблюдателите и други лица, свързани с организацията или в контакт с участниците и които могат да влияят върху състезанието.
- 1.11. Ръководството на състезанията може да направи отклонения от поканата и предварителните бюлетини.
- 1.12. Спортната справедливост трябва да е първостепенна в тълкуването и прилагането на тези правила от състезатели, организатори и комисията по възраженията.
- 1.13. Управителният съвет (УС) на БФО може да позволи отклонения от тези правила и норми. Молби за разрешение за отклонение от правилника трябва да бъдат изпратени до секретариата на БФО поне 1 месец преди проявата.
- 1.14. Допускат се несъществени отклонения от данните, посочени в таблиците с дължините на състезателните дистанции.

2. Видове състезания

- 2.1. Според времето на провеждане:
 - 2.1.1. Дневни – Стартът на първия участник трябва да бъде не по-рано от изгрев слънце, а контролното време на последния стартирал участник трябва да изтича преди залез слънце.
 - 2.1.2. Нощни – Първият старт трябва да започва най-рано 1 час след залез слънце, а контролното време на последния стартирал участник трябва да изтича по-рано от 1 час преди изгрев слънце. Провежда се за възрастови групи Ж/М14 и повече.

- 2.1.3. Смесени (дневно-нощни/нощно-дневни) – Не са изпълнени условията в т. 2.1.1. и т. 2.1.2.
- 2.1.4. Ако не е упоменато времето на провеждане, състезанията се считат дневни.
- 2.2. Според броя на състезателите:
- 2.2.1. Индивидуални – Състезателят пробягва сам целия състезателен маршрут.
- 2.2.2. Щафетни (щафета) – Щафетата се състои от двама или повече състезатели, които самостоятелно преминават последователно индивидуални състезателни маршрути. Ако не е упоменато друго, щафетният отбор се състои от трима състезатели (постове).
- 2.2.3. Патрулни – Патрулът се състои от двама или повече състезатели, които преминават заедно състезателния маршрут. Ако не е упоменато друго, патрулът се състои от двама състезатели от една и съща възрастова група.
- 2.2.4. Ако не е упоменато друго, състезанията се считат индивидуални.
- 2.3. Според средствата за придвижване:
- 2.3.1. Обикновени (лятно ориентиране) – Състезателният маршрут се преминава с бягане или ходене.
- 2.3.2. Ски ориентиране (ски) – Състезателният маршрут се преминава със ски. Състезанията са само дневни и се провеждат при наличие на снежна покривка.
- 2.3.3. Колоориентиране (коло) – Състезателният маршрут се преминава задължително с велосипед, който се кара, носи, влачи или бута. Състезанията са само дневни.
- 2.3.4. Прецизно ориентиране (трейл) – Състезателният маршрут се състои от маркирани на местността контролни точки, като състезателят избира кой от няколкото маркирани знака на контролната точка е правилният – съответстващ на центъра на начертаното на картата кръгче и на описанието на контролната точка. Състезанията са само дневни.
- 2.3.5. Други (мото, авто, конно и други) – Състезателният маршрут се преминава с мотопеди, мотоциклети, автомобили, коне или други превозни средства, от които може да се слиза.
- 2.3.6. Ако не е упоменато средството за придвижване, състезанията се считат обикновени.
- 2.4. Според броя на състезателните етапи (дни):
- 2.4.1. Едноетапни (еднодневни) – Резултатът от единствения етап е финалният резултат.
- 2.4.2. Многоетапни (многодневни) – Комбинираните резултати от два или повече етапа, проведени през един или няколко дни, формират крайния резултат.
- 2.4.3. Квалификационни – Участниците се класират за финалния етап посредством един или повече квалификационни етапа, в които, ако има много участници, те могат да бъдат разделени на отделни квалификационни групи. Състезателите от една спортна група трябва са равномерно разпределени между паралелните класове. Резултатът на участника е само този от финалния етап. Може да има А и Б финал и т.н., като класираните участници от Б финал се класират след класираните от А финал и т.н..
- 2.4.4. Ако не е упоменат броят на състезателните етапи, състезанията се считат едноетапни.
- 2.5. Според дължината на състезателния маршрут:
- 2.5.1. Спринт;
- 2.5.2. Средна дистанция;
- 2.5.3. Дълга (класическа) дистанция;
- 2.5.4. Маратон (свръхдълга) дистанция – Провежда се за възрастови групи Ж/М18 и нагоре.
- 2.5.5. Други (суперспринт и други);
- 2.5.6. Ако не е упомената дължината, състезателният маршрут се счита за средна дистанция.
- 2.6. Според реда на преминаване през контролните точки:
- 2.6.1. По определен (предписан) ред – Последователността на преминаване на контролните точки е предписана.
- 2.6.2. Без предписан (определен) ред – Участникът избира реда на преминаване на контролните точки.
- 2.6.3. Подбор по сметка (score) – На всяка контролна точка е дадена определена стойност (точки). Участникът, в рамките на определено време, избира кои контролни точки и в какъв ред да премине.
- 2.6.4. Ако не е упоменат редът на преминаване, състезанията се считат по определен ред.
- 2.7. Според броя на контролните знаци в района на контролната точка:
- 2.7.1. Традиционни (обикновени, класически, нормални, обичайни) – Контролните точки са обозначени с един контролен знак с цифрова сигнатура.

2.7.2. Микроориентиране (микро-О) – Освен контролния знак на контролната точка, в непосредствена близост има допълнителни (грешни, фалшиви) контролни знаци. Всички контролни знаци имат една и съща сигнатура с буква (или всички нямат сигнатури). Участникът получава наказание за регистрацията при грешните контролни знаци (например 20-30 сек. или допълнителна обиколка).

2.7.3. Смесени – Има както традиционни, така и микро контролни точки

3. Клас на състезанията

3.1. Състезания клас А:

Държавни първенства, национални купи и международни състезания, включени в календарния план на БФО.

3.2. Състезания клас Б:

Открити клубни състезания, областни първенства, регионални и квалификационни състезания за добиване право на участие в Държавни първенства.

3.3. Състезания клас В:

Останалите състезания.

4. Състезатели, възрастови групи, резервни състезатели

4.1. За всяка календарна година състезателите, щафетите и патрулите се делят на възрастови групи според пола и навършените години на състезателите към 31.12. на същата година както следва:

Години	Жени	Мъже
10 и по-малко години	Ж10	М10
11-12 години	Ж12	М12
13-14 години	Ж14	М14
15-16 години	Ж16	М16
17-18 години	Ж18	М18
19-20 години	Ж20	М20
21 и повече години	Ж21	М21
35 и повече години	Ж35	М35
40 и повече години	Ж40	М40
45 и повече години	Ж45	М45
50 и повече години	Ж50	М50
55 и повече години	Ж55	М55
60 и повече години	Ж60	М60
65 и повече години	Ж65	М65
70 и повече години	Ж70	М70
75 и повече години	Ж75	М75

Може да се обявяват и свободен брой отворени групи/маршрути, в които се допускат участници без оглед на възраст и пол, и обикновено се наименуват: къс, дълъг, среден.

4.2. В зависимост от квалификацията състезателите от една възрастова група може да се разделят на категории: ЕЛИТ, А, Б, и т. н. Категорията "ЕЛИТ" се оформя само за възрастови групи Ж21 и М21.

4.3. Участие в друга възрастова група.

- 4.3.1. Допуска се състезателите от възрастова група Ж12 до Ж20 и М12 до М20 да участват в погорна възрастова група до Ж21 и М21, като се спазват изискванията на медицинския надзор.
- 4.3.2. В едно състезание всеки състезател може да участва само в една възрастова група, ако в поканата на състезанието не е казано друго.
- 4.4. Всеки състезател трябва да премине през медицински прегледи съгласно медицинския надзор на физическата култура и спорта.
- 4.5. Организаторът може да налага ограничения относно участието в състезанията, упоменати в поканата.
- 4.6. Участието в състезания е доброволно и на лична отговорност на състезателя.
- 4.7. Резервни състезатели могат да се представят при щафетни и други състезания, в които броят на състезателите е предварително определен.
- 4.8. Правилата за редовните състезатели важат и за резервните.
- 4.9. Ако организаторът не посочи предварително друго, заявка за замяна на редовен състезател с резервен или разместване на състезатели в щафетата може да се направи в писмен вид в секретариата най-късно 2 часа преди старта на състезанието.
- 4.10. Жените имат и правата за участие в съответните по възраст групи за мъже.
- 4.11. Възрастови групи за по-възрастни от посочените в т. 4.1. състезатели (например 80, 85, 90) може да се предлагат по преценка на организатора.
- 4.12. Възрастовата група за щафетни и патрулни състезания може да се определя по сумата (средно-аритметичното) на навършените години съгласно т. 4.1. на състезателите, което следва да бъде упоменато в поканата. В заявката за състезателите следва да се посочи годината на раждане

5. Състезателни права и картотекиране

- 5.1. Състезателят има право да участва в състезания от името на клуб или индивидуално, ако не е посочено друго в поканата и ако няма съответно дисциплинарно наказание. В една календарна година състезателят не може да участва от името на повече от един клуб.
 - 5.1.1. Право да бъдат картотекирани имат лица, които са български граждани, граждани на държави-членки на Европейския съюз, на страните по Споразумението за Европейското икономическо пространство или на Конфедерация Швейцария, или чужди граждани, на които е разрешено дългосрочно пребиваване в Република България.
- 5.2. Първоначално всеки има право да избере свободно един клуб, в който да придобие състезателни права. Първоначалното картотекиране (придобиване на състезателни права в клуб) се извършва целогодишно от клубовете, чрез изпращане на попълнено Приложение 5 в БФО. Състезателят, а за малолетни и непълнолетни родителят (настойникът, попечителят) удостоверява своето желание/съгласие с подписа си в Приложение 5, а клубът своето съгласие, чрез подписа на председателя на клуба и печат.

Участниците в състезания клас В не е необходимо да бъдат картотекирани.
- 5.3. Прекартотекиране на състезателите става за всяка календарна година през месец декември на предходната година, като се изпраща в БФО попълнено Приложение 5, в което не е необходим подпис на прекартотекираните състезатели, а само на първоначално картотекираните.
- 5.4. Прекратяване на състезателни права в клуб.

Прекратяване на състезателните права в клуба настъпват в следните случаи:

 - 5.4.1. Клубът не прекартотекира състезателя.
 - 5.4.2. Изтича срокът договорен в писмено споразумение между клуба и състезателя.
 - 5.4.3. Когато клубът и състезателят нямат помежду си споразумение или текст от споразумение, определящ срока на състезателните права в клуба, и когато състезателят не участва от името на клуба 1 година.
 - 5.4.4. С решение на УС на БФО.
- 5.5. При прекратяване на състезателните права в клуба, състезателят има право да приложи първоначалното картотекиране за придобиване на състезателни права в същия клуб или в друг клуб.
- 5.6. Придобиване на състезателни права (картотекиране, преминаване) в друг клуб става при следните случаи:

- 5.6.1. По време на прекарототекирането (т. 5.3.), чрез тристранно споразумение между предишния клуб, новия клуб и състезателя. В споразумението се упоменават условията на преминаване: срок и ако има парични, материални или други условия, породени от преминаването.
- 5.6.2. С решение на УС на БФО, за което се уведомяват заинтересованите страни.
- 5.7. Резултатите, постигнати от състезателя до момента на преминаване в друг клуб, остават за предишния, Това не се отнася за придобитите лични права от състезателя, като участия в национален отбор и участия в Държавно първенство.
- 5.8. Между клуба и състезателя може да се сключи споразумение за уреждане на състезателните и други права и задължения.
- 5.9. Всички спорни въпроси се решават от УС на БФО.

6. Обявяване и покана

- 6.1. Обявяване на състезанията става чрез писмена покана. Тя се изпраща не по-късно от 1 месец преди състезанието. За състезанията клас А и клас Б този срок е 2 месеца. Поканата трябва да съдържа най-малко смислените данни, посочени в Приложение 6.
- 6.2. Наложителни промени по поканата за състезания клас А и клас Б се изпращат най-късно десет дни преди състезанието.
- 6.3. В поканата може да се дават допълнителни правила за провеждане на състезанието.
- 6.4. Поканата се публикува в електронната страница (сайта) на БФО и/или на друга страница, и може да се изпраща по електронната поща до поканените клубове/представителства.

7. Заявки, документи и такси

- 7.1. Желаящите да участват в състезанието изпращат предварителни заявки, съобразени с поканата.
- 7.2. Заявки в електронен или друг вид се изпращат/представят в определените място и срокове съгласно поканата.
- 7.3. Ако организаторът не е представил форма-образец за заявка, се използва образецът от Приложение 7, като се пропускат излишните информации и се добавят други, ако е необходимо.
- 7.4. Участниците от една и съща възрастова група може да се разпределят равномерно в стартовите групи. Ако не са посочени в поканата или във формата за заявка, броят на стартовите групи се приема за три. Организаторът разпределя стартови групи на участниците, за които такива не са посочени в заявката.
- 7.5. Организаторът може да изисква такса за участие и/или стартова такса. Тези такси за индивидуалните участници може да бъдат завишени.
- 7.6. При пристигане в мястото на явяване за състезанията, в секретариата се представят следните документи:
- документ за медицински преглед, съгласно медицинския надзор на физическата култура и спорта.
 - други документи посочени в поканата.
- 7.7. Участници, с нередовни документи или не заплатили обявените в поканата такси, не се допускат до участие в състезанието или се декласират.
- 7.8. За удостоверяване на редовността при поискване от ръководството или комисията по възраженията, се представят за състезателя заверено с подпис и печат от БФО копие на Приложение 5 за картотекиране на състезателя, лична карта/паспорт, а за състезатели, непритежаващи право на лична карта/паспорт, ученическа карта/бележник или копие от акта за раждане.
- 7.9. Организаторът може да премества заявените участници в дадена възрастова група и категория в друга позволена възрастова група и/или категория, ако това е посочено в поканата.
- 7.10. Закъснените заявки може да бъдат отхвърлени или ако е упоменато в поканата, допълнително таксувани.
- 7.11. Промени в заявките се допускат при възможност и ако това е посочено в поканата. Организаторът може да определи в поканата такси за тези промени.

8. Информация

- 8.1. Организаторът може да дава на подалите заявки за участие в състезанието допълнителни информации (бюлетини) към поканата.

8.2. Не по-късно от 72 часа преди започване на състезанието, както и където е упоменато в поканата, участниците трябва да могат да получат бюлетин в електронна или друга форма, ако най-малко е смислена следната информация:

- Ръководството и съдийски състав.
- Програма на проявата, включваща: работното време и място на секретариата; стартове; технически конференции; откриване; награждаване; закриване; обявяване/раздаване на списъци, състезателни номера, класирания, състезателни карти и други; разписание на вътрешния транспорт; срокове за последващи заявки и предаване.
- Организационни указания.
- Данни за картата и местността (допълнителни, уточнени и променени условни знаци; необходимост от предпазване на картата; размер, мащаб, сечение и година на обновяване на картата; образец (част от картата) показващ типа местност; надморска височина и др.).
- Данни за маршрутите (дължина, сборно изкачване и дължина по съдийски вариант за спринтови дистанции, вилици, пеперуди, брой на контролните точки, контролно време, месторазположение и съдържание на подкрепителните пунктове, предполагаемо време на победителя и др.).
- Оборудване на контролните точки: вид на контролните знаци, стойки, устройства за регистриране (перфоратори), място на сигнатурите.
- Състезателен център, паркинг, разстояние от него до финала и старта и/или време за придвижване до тях, както и възможности за загряване.
- Особенности в организацията на старта: схема, разстояния, получаване на картите и как участникът ще се увери, че взема своята карта.
- Особенности в организацията на финала: зоните за наблюдение, събиране на картите, времеизмерване и др.
- Начин на стартиране и особенности на щафетите: схема за стартиране, смяна на постовете и финиширане, описания на контролните точки (ако не е осигурено тяхното получаване на старта от всеки участник), размерите на описанията на контролните точки, раздавани на предстарта. Отклонения от нормата за символите за описание, ако има такива.
- Всички опасности.
- Маркирани отсечки, забранени и опасни места. Обозначаване и вид на използваната маркировка.
- Климатични особености.
- Подслон.
- Вода за пиене и миене.
- Тоалетни.
- Медицинска помощ.
- Моделно бягане.
- Начин на смяна на картите, обозначения върху тях.
- Всички специални правила свързани с проявата.
- Всички разрешени отклонения от правилата.
- Цветно копие на последното издание, ако има стара карта за ориентиране, ски ориентиране или колоориентиране, на състезателните райони.
- Точното разположение на всеки от състезателните райони, състезателен център, паркинг и местата на финалите. Обща карта/схема на региона.
- Препоръки за състезателното облекло.
- Стартови списъци, ако са готови.
- Прогноза за времето: вятър, сняг, температура, слънце.
- Други данни, посочени или непосочени в поканата съгласно Приложение б.

8.3. При щафетни състезания и при състезания, на които се носят състезателни номера, участниците трябва да получат списък с номерата до започване на състезанието.

8.4. Всички останали информации и указания, както и информацията от т. 8.2., се дават в писмена форма на ръководителите на групите или се публикуват/окачват на предварително оповестено място, а в краен случай на старта. Може да се даде устна информация само във връзка с въпроси

по време на техническата конференция или в спешни случаи. При всички случаи информацията трябва да стигне навреме до участниците в състезанието.

8.5. Организаторът при възможност трябва да дава текуща информация за протичане на състезанието.

9. Жребий и стартови списъци

9.1. Тегленето на жребия се извършва по стартови групи от ръководството – служебно или публично. Тегленето се прави на ръка или чрез компютър.

9.2. Когато по един маршрут ще бягат повече от една възрастова група и категория, по-първо стартират всички участници от по-силната група.

9.3. Жребият трябва да бъде теглен така, че участници от една спортна група по възможност да не стартират един след друг. Добре е да стартират на по-големи, приблизително равни интервали помежду им. Когато по време на жребия или след това двама участници от една спортна група се получат един след друг, премества се между тях следващият или евентуално предишният участник от друга спортна група и ако и този способ, приложен многократно, не помогне да се премахне стартирането един след друг, между тях се оставя свободно място.

9.4. При квалификационни състезания, финалният старт може да бъде изравнителен старт или интервален с обратен ред на класирането от квалификациите.

9.5. При многоетапни (многодневни) състезания жребият трябва да бъде дирижиран така, че всеки участник да се постави в отделните дни (етапи) в началото, средата и края на стартовия списък.

9.6. При теглене на жребия може да се формират стартови групи, съобразно спортната квалификация на участниците или по други съображения, упоменати в поканата.

9.7. След тегленето на жребия се съставят стартови списъци, които се публикуват не по-късно от 12 часа преди започване на състезанието. Може да се предоставя на ръководителите на групи извадка от стартовия списък. Стартовите списъци трябва да съдържат най-малко следните данни: име на състезанието, дата, възрастова група, дължина на маршрута, име на заявения участник, представителство, стартово/астрономическо време.

9.8. Допуска се провеждането на състезания без оповестен стартов списък, ако това е упоменато в поканата.

10. Реклама и спонсорство

10.1. Забранена е по-време на проявата недоговорената с организатора или местната власт реклама на стоки, фирми и други подобни, виждаща се в района на старта, финала, състезателния център, бивака, паркинга и обявените пътища между тях.

10.2. Върху образците 1, 2 и 3 на Приложение 9 е разрешена реклама, върху 40% от площта, а върху състезателните номера е разрешена реклама върху 30% от площта, без с това да се разваля оформлението им. Върху съдийското облекло е разрешена реклама върху 10% от площта.

10.3. На лицевата част на картния лист е разрешена реклама само извън периферията на същинската карта. На гърба ограничения няма.

10.4. Забранени за реклама са продуктите: тютюн (цигари), концентриран алкохол (ракия, водка, уиски, джин, бренди и др.) и всички забранени за реклама в Република България продукти. Тази забрана не се отнася за програмата на състезанията, бюлетините и на състезателните карти (раздавани или продавани след състезанието).

10.5. По състезателния район не е разрешена реклама, освен марката на производителя върху контролните знаци, устройствата за регистрация и маркировката.

10.6. Рекламите върху анцузи или друго облекло, носено от членовете на спортни групи по време на официалните церемонии, не трябва да надвишават 300 квадратни сантиметра. Няма ограничения за обема на рекламите върху състезателното облекло или екипировката, освен при стартовите номера.

II РАЗДЕЛ – ТЕХНИЧЕСКИ ПРАВИЛА

11. Местност за състезания

11.1. Местността трябва да отговаря на изискванията за съответните състезания и да позволява очертаването на подходящи (от гледна точка на ориентирането) маршрути.

11.2. След обявяване на района на състезанията се забранява посещението му от състезатели, треньори и други заинтересовани лица. Ако това не е възможно, разпоредбите за достъп до района трябва да се публикуват във възможно най-кратък срок.

11.3. Състезанията по ориентиране трябва да се провеждат в местност, по възможност еднакво непозната за участниците.

12. Състезателен маршрут

12.1. Местата, които може да доведат до нещастни случаи, трябва да се избягват. Ако не може да се избегнат, да се съобщят в подходяща форма на участниците.

12.2. Маршрутът трябва да бъде съобразен с:

12.2.1. Правилата за очертаване на маршрути – Приложение 1.

12.2.2. Състезателни формати – Приложение 2.

12.2.3. Решение на МФО за добра практика във връзка с околната среда – Приложение 3.

12.2.4. Лайбницката спогодба – Приложение 4.

12.3. Маршрутът трябва да бъде съобразен с квалификацията на участниците от дадена група (категория), като създава еднакви условия за проверка на способностите им за ориентиране и физическата им подготовка.

12.4. Маршрутите за отделните възрастови групи и категории трябва да бъдат, колкото е възможно, различни.

12.5. За отделните маршрути по възможност трябва да се използват различни контролни точки.

12.6. Всички правила по опазване на околната среда, горското стопанство, животинския свят, и т.н. в района трябва да се спазват.

12.7. Маршрутите за паралелните серии трябва да са с възможно най-голямо сходство в дължина и стандарт.

12.8. За участниците в една и съща възрастова група контролните точки/отсечки може да се комбинират различно, но всички участници трябва да пробягат един и същ цялостен маршрут.

13. Дължина на състезателния маршрут (дистанция). Най-добро време. Контролно време. Сборно изкачване

13.1. Дължината на маршрута трябва да бъде съобразена с възрастовата група и категорията на състезателите, местността (пресеченост, залесеност и други), времето на състезанието по сезон, по време (дневно, нощно) и други фактори.

13.2. Дължината на маршрута се измерва от картата по права линия, свързваща старта, последователно контролните точки и финала, като се заобикалят водните и други непреодолими препятствия и забранени участъци. Маркираните отсечки се включват в дължината на маршрута с действителната им дължина.

13.3. Предполагаемото най-добро време и контролното време за различните възрастови групи при индивидуални едноетапни (еднодневни) състезания трябва да са съобразени с Таблицы 1, 2, 3, 4, 5 и 6.

ТАБЛИЦА 1 – дълга (класическа) дистанция

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
Ж12	30	35	150
Ж14	30	35	150
Ж16	35	45	150
Ж18	40	50	150
Ж20	45	55	150
Ж21	70	80	180
Ж21А	55	65	180
Ж21Б	40	50	180
Ж35	45	55	150
Ж40	40	50	150
Ж45	35	45	150
Ж50	35	45	150
Ж55	35	45	150

Ж60	35	45	150
Ж65	35	45	150
Ж70	35	45	150
Ж75	35	45	150
М12	30	35	150
М14	30	35	150
М16	35	45	150
М18	45	55	150
М20	60	70	150
М21	90	100	180
М21А	75	85	180
М21Б	55	65	180
М35	60	70	150
М40	55	65	150
М45	50	60	150
М50	45	55	150
М55	40	50	150
М60	40	50	150
М65	40	50	150
М70	40	50	150
М75	40	50	150

ТАБЛИЦА 2 – средна дистанция

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
Ж12	17	22	90
Ж14	17	22	90
Ж16	20	25	90
Ж18	20	25	90
Ж20	20	25	90
Ж21	30	35	90
Ж21А	30	35	90
Ж21Б	20	25	90
Ж35	20	25	90
Ж40	20	25	90
Ж45	20	25	90
Ж50	20	25	90
Ж55	20	25	90
Ж60	20	25	90
Ж65	20	25	90
Ж70	20	25	90
Ж75	20	25	90
М12	17	22	90
М14	17	22	90
М16	20	25	90
М18	20	25	90
М20	20	25	90
М21	30	35	90
М21А	30	35	90
М21Б	20	25	90
М35	20	25	90
М40	20	25	90
М45	20	25	90
М50	20	25	90
М55	20	25	90

M60	20	25	90
M65	20	25	90
M70	20	25	90
M75	20	25	90

ТАБЛИЦА 3 – спринт

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
Ж12	10	12	50
Ж14	10	12	50
Ж16	10	12	50
Ж18	12	15	50
Ж20	12	15	50
Ж21	12	15	50
Ж21А	12	15	50
Ж21Б	12	15	50
Ж35	12	15	50
Ж40	12	15	50
Ж45	12	15	50
Ж50	12	15	50
Ж55	12	15	50
Ж60	10	12	50
Ж65	10	12	50
Ж70	10	12	50
Ж75	10	12	50
М12	10	12	50
М14	10	12	50
М16	10	12	50
М18	12	15	50
М20	12	15	50
М21	12	15	50
М21А	12	15	50
М21Б	12	15	50
М35	12	15	50
М40	12	15	50
М45	12	15	50
М50	12	15	50
М55	12	15	50
М60	10	12	50
М65	10	12	50
М70	10	12	50
М75	10	12	50

ТАБЛИЦА 4 – марафон (свърх дълъга) дистанция

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
Ж18	70	80	200
Ж20	80	90	200
Ж21	95	110	240
Ж21А	80	90	240
Ж35	80	90	200
Ж40	70	80	200
Ж45	65	75	200
Ж50	65	75	200

M18	85	95	200
M20	100	110	200
M21	120	140	240
M21A	95	115	240
M35	100	110	200
M40	90	100	200
M45	80	95	200
M50	80	90	200

ТАБЛИЦА 5 – щафета (за един пост)

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
Ж12	20	25	90
Ж14	20	25	90
Ж16	20	25	90
Ж18	25	30	90
Ж20	25	30	90
Ж21	30	40	90
Ж35	25	30	90
Ж40	25	30	90
Ж45	20	25	90
Ж50	20	25	90
Ж55	20	25	90
Ж60	20	25	90
Ж65	20	25	90
Ж70	20	25	90
Ж75	20	25	90
M12	20	25	90
M14	20	25	90
M16	20	25	90
M18	25	30	90
M20	25	30	90
M21	30	40	90
M35	25	30	90
M40	25	30	90
M45	20	25	90
M50	20	25	90
M55	20	25	90
M60	20	25	90
M65	20	25	90
M70	20	25	90
M75	20	25	90

ТАБЛИЦА 6 – спринтова щафета (за един пост)

Възрастова група	Най-добро време граници		Контролно време минути
	долна минути	горна минути	
MIX20	12	15	50
MIX21	12	15	50

13.4. При състезания от клас А времената на победителя трябва да са в горната половина на интервала, а при състезания от клас Б да са в долната половина на интервала.

13.5. За всеки старт/етап/пост може да се определи един час, в който изтича контролното време за всички участници. Този час е равен или по-голям от най-големия час, в който изтича контролното време на всички участници.

13.6. Сборното изкачване по оптимален (съдийски) вариант не трябва да надвишава 4% от дължината на маршрута, определена съгласно т. 13.2.

13.7. В поредица от състезания клас А без почивен ден не трябва да има два последователни дълги маршрута.

13.8. Контролното време е максимално допустимото време за преминаване на състезателния маршрут.

13.9. При затруднени условия за придвижване ръководството може да увеличи контролното време, което трябва да се обяви преди старта на първия участник. Не се разрешава увеличение на контролното време след стартиране на първия участник (при щафети за дадения пост).

13.10. Отклонения по всички подточки от т. 13, които трябва да се обявят в поканата, се допускат след одобрението на контролния съдия, назначен от БФО.

14. Карти

14.1. Картите и допълнителните отпечатки трябва да отговарят на нормите на МФО (ISOM2017, ISSOM2007). Отклонения от тези норми се допускат след одобрението на контролния съдия, назначен от БФО.

14.2. Машабът за картите по ориентиране трябва да е:

- За дълга дистанция – 1:15000 или 1:10000, хоризонтали през 2,5 м или 5 м.
- За средна дистанция и щафети – 1:10000 или 1:7500, хоризонтали през 2,5 м или 5 м.
- За спринт - 1:5000 или 1:4000, хоризонтали през 2 м или 2,5 м.

За възрастовите групи Ж/М 45 и повече не трябва да е в мащаб 1:15000.

Отклонения от тези норми се допускат след одобрение на контролния съдия, назначен от БФО.

14.3. Картата за състезания по възможност трябва да отговаря на последното състояние на местността. Появили се след отпечатването промени, влияещи на състезанието, следва да бъдат допълнително отпечатани или нанесени допълнително, или съобщени по подходящ начин на участниците.

14.4. Картите трябва да са защитени от намокряне и повреда за всички състезания от клас А и Б.

14.5. Ръководството на състезанието е длъжно да осигури карти за всеки участник от съответната възрастова група според стартовия списък.

14.6. Участникът е отговорен по време на състезанието за запазване годността на картата от дъжд, сняг и др.

14.7. В деня на състезанието, освен разрешените от организатора карти, използването на каквато и да е друга карта на състезателния район от участниците или членове на спортните групи е забранено.

14.8. Картата не трябва да е по-голяма от изискващото се за участника да премине маршрута, което евентуално може да се осигури с рязане или сгъване на картата.

14.9. Всеки участник е длъжен да носи по време на преминаването на маршрута и да финишира със състезателната си карта, и ако е необходимо, да я предаде при смяна на картата и на финала. В противен случай се декласира.

14.10. Няколко карти може да се използват за пробягване на маршрута.

14.11. Участникът е отговорен за вземането на правилната карта както на старта, така и при евентуална смяна на картата. Означението на възрастовата група и категорията и/или състезателния номер и евентуално името на участника трябва да са написани на картата и евентуално близо до нея така, че означенията да се виждат от участника преди да стартира или преди да я вземе. Вземането на грешна карта на старта или при смяната води до декласиране на участника. При случай на вземането на грешна карта ръководството трябва да е осигурило възможност за бързото ѝ възстановяване от резервни карти.

15. Забранени райони и преминавания

15.1. Забранени или опасни райони, забранени пътища (автомагистрала, жп и др.), линейни и други обекти, които не трябва да се пресичат, трябва да бъдат отбелязани на картата. Ако е необходимо трябва да бъдат отбелязани/маркирани и на местността. Участниците не трябва да навлизат, следват или пресичат такива райони, пътища или обекти.

15.2. Задължителни преминавания, места за пресичане и преминаване трябва да бъдат ясно отбелязани на картата и на местността.

16. Състезателен маршрут и други означения върху картата

16.1. Върху картата се означават маршрутите с маршрутни знаци съгласно нормите на МФО с лилав прозрачен цвят, с дебелина на линията 0,35 мм, както следва:

- Старт или място (когато е различно от старта), от което започва ориентирането по първата отсечка (точка К) – с равнобедрен триъгълник със страна 6 мм.
- Контролни точки – окръжност с диаметър 5 мм.
- Финал – 2 концентрични окръжности с диаметър 4 и 6 мм.
- Маркирани отсечки – прекъснатата линия.
- Непроходими граници – непрекъснатата линия 0,7 мм.
- Забранени пътища – заштриховани с кръст.
- Първа медицинска помощ – кръст.
- Подкрепителен пункт (на и не на контролна точка) – чашка.

Центърът на триъгълника, окръжността, кръста и чашката определя точното местоположение на обекта.

16.2. Контролните точки се номерират с число 1, 2, 3 и т. н. Цифрите трябва да са ориентирани на север и да не закриват важни елементи от картата.

16.3. Триъгълникът и окръжностите се свързват в определения ред с прави линии (с изключение на маркираните отсечки).

16.4. Забранените участъци, през които участниците не трябва да минават за предпазване от злополуки или по други причини, се заштриховат с вертикални линии. Ако няма естествена граница, границата се нанася:

- С плътна линия, ако участъкът е маркиран на местността непрекъснато.
- С прекъснатата линия, ако участъкът е маркиран прекъснато.
- Без линия, ако участъкът на местността не е маркиран.

16.5. Опасни участъци се заштриховат с пресичащи се диагонални линии.

16.6. Важни преминавания (брод; подлез или надлез на шосе; жп линия и др.) се показват с две дъги.

16.7. Когато линиите или означенията закриват важни за разчитане обекти, те следва частично да се прекъсват.

16.8. Върху полето на картата се означават възрастовата група и категорията, за които тя е предназначена, както и поне 3 квадрата с минимални размери 15x15 мм, за евентуално използване на резервните перфоратори на контролните точки.

16.9. Маркираните отсечки по маршрута да се нанасят върху картата.

17. Описание на контролните точки

17.1. Точният обект и точното място на контролната точка трябва да бъде определено от описанието на контролните точки. Описанието трябва да е под формата на символи и да отговаря на нормите на "Описание на контролните точки на МФО"(Версия 2018).

17.2. Описанието трябва да бъде отпечатано или прикрепено към лицевата страна на картата .

17.3. За състезания от клас А допълнителни описания да се дават отделно за всяка възрастова група преди старта или в стартовата зона. За останалите състезания това е препоръчително.

18. Контролна карта/картон

18.1. За състезания от клас А трябва да се използват само лицензирани от МФО електронни системи за регистриране преминаването по състезателния маршрут. Към януари – 2018 г. това са Емит (Emit) и СпортИдент (SportIdent). За останалите състезания може да се използват перфоратори, печати или други средства за регистриране преминаването по състезателния маршрут с помощта на контролен картон.

18.1.1 При системата *Emit* прикрепеният към електронната контролна карта (чип) контролен картон за резервно регистриране трябва да издържа на условията, които е възможно да настъпят по време на състезанието (включително потапяне във вода). Отговорност на участника е да

осигури регистрирането върху резервния картон и да го опази така, че да може да се използва при липса на електронна регистрация.

18.1.2 При системата *SportIdent*, всяка контролна точка трябва да е оборудвана и с резервна станция или перфоратор с игли. Отговорност на участника е да осигури наличието на електронната регистрация в електронната си контролна карта, като не отнема/изважда електронната контролна карта преди да получи сигнал, потвърждаващ регистрацията. Единствено и само ако такъв сигнал не бъде получен, участникът може да използва резервния перфоратор.

18.2. Участниците трябва да имат възможност да се упражняват в използване на електронната система по време на моделното бягане.

18.3. Участниците са отговорни за регистрирането на тяхната собствена контролна карта на всяка контролна точка, при необходимост на старта и/или финала, използвайки предоставеното устройство за регистриране.

18.4. Контролната карта трябва ясно да показва, че всички контролни точки са били посетени.

18.5. Участник с липсваща или неясна регистрация не се класира, освен ако се установи със сигурност, че липсващата или неясна регистрация не е по вина на участника. При тези изключителни обстоятелства други доказателства може да бъдат използвани за да се докаже, че участникът е преминал през контролната точка (като доказателства от съдии на контролните точки, фотокамери или прочитане на контролната станция). Във всички останали случаи такива доказателства не се приемат и участникът трябва да се декласира. В случаят със *SportIdent* това правило означава:

- Ако някоя станция не работи или изглежда, че не работи, участникът трябва да използва резервния перфоратор и ще бъде декласиран при липса на регистрация.
- Ако участникът регистрира твърде бързо с електронната карта, без да получи потвърждаващите сигнали, картата няма да съдържа регистрацията и участникът трябва да бъде декласиран (дори когато станцията е записала номера на контролната карта).

18.6 Ръководството има право да проверява контролната карта на старта, на определени контролни точки и финала. Проверката трябва да се прави на всички участници, но без задържане. Проверката може да включва регистриране на контролната карта чрез/от служебно лице.

18.7. Контролната карта или информацията от нея се предава от участника веднага след финиширане.

18.8. Организаторът, използващ електронна система за регистрация, трябва да:

- Предоставя за временно ползване контролни карти срещу заплащане.
- Изтрие и евентуално зареди информацията върху контролните карти или да предостави преди старта станции за изтриване и проверка на изтриването и евентуално зареждане.

18.9. При използване на контролен картон:

18.9.1. Контролният картон се предоставя предварително от организатора, следва да е на издръжлива хартия или друга подходяща материя и да не надминава размера 10 см на 20 см. Той трябва да съдържа данните най-малко посочени в Приложение 9 – Образец 6.

18.9.2. Участникът нанася регистрацията в контролния картон на определеното за съответната контролна точка място. При грешка се използват последователно резервните места.

18.9.3. Освен данните за нанасяне от организатора участниците могат да нанасят описанията на контролните точки само върху определените места за регистрация и само от едната страна на контролния картон.

18.9.4. Контролният картон трябва да се опакова и разопакова така, че:

- Да не се закрива необходимата за проверка на старта и контролните точки информация.
- Участникът да може сам бързо да го разопакова на финала, запазвайки целостта на информацията върху него.
- Да дава възможност за нанасяне на информация върху съответните полета след финала и върху чистата страна на полетата за регистрация.

19. Видове старт/стартиране

19.1. Единичен (интервален) – участниците в една и съща възрастова група и категория стартират на еднакъв интервал, определен от организатора. Желателно е интервалът на по-малобройните

групи да е по-голям, без това да удължава общото време за старта. Използва се обикновено при индивидуални състезания.

19.2. Масов/едновременен/общ – всички участници стартират едновременно. Използва се обикновено при щафети.

19.3. Групов – участниците се разделят на групи, които стартират на интервали една от друга. Всички участници от групата стартират едновременно и имат едно и също стартово време.

19.4. При индивидуалните състезания с отборно класиране масов старт не се допуска. Ако не е възможен единичен старт, провежда се групов, като във всяка група може да има само по един участник от отбор или спортна група.

19.5. Изравнителен старт (старт с преследване) – при многоетапни (многодневни) състезания редът и времето за стартиране през следващия етап (ден) се определя по разликата от сумата на времената (или модифицираните времена) от предишните дни (етапи). За да не се удължава много стартът, за по-късно стартиращите участници може да се приложи интервален старт.

20. Организация на старта

20.1. Организаторът трябва да създава условия за участниците своевременно да се придвижат до мястото на старта. Пътят до мястото на стартиране трябва да бъде маркиран и разстоянието (или времето за придвижване) съобщено в информацията (т. 8.2). Преди старта състезателят трябва да има поне 1 час за почивка от финиширането на предшестващото състезание или етап.

20.2. В района на старта трябва да има стартов списък, часовник показващ на участниците стартовото време и евентуална промяна или важна информация, несъобщена във времето до старта.

20.3. Стартът може да се организира с предварителен пре-старт, разположен в някой край на зоната за загряване. Ако има предварителен старт, там трябва да се разположи часовник, който да показва на официалните лица и участниците стартовото време на влизащите в пре-старта (имената на участниците може да се изписват или извикват). Преминаване след предварителния старт се разрешава само на стартиращи участници и съпроводени от ръководството представители на средствата за информация.

20.4. Участникът отговаря сам за своевременното си явяване на старта. Когато някой участник по собствена вина се яви със закъснение на старта, той може да стартира, спазвайки процедурите на старта и не пречейки на нормалното му функциониране, като се счита, че е стартирал в посоченото в стартовия списък време. Участници, които закъснеят за стартовото си време по вина на организатора, трябва да получат ново стартово време, като се вземе предвид възможното влияние на други участници.

20.5. Преди старта участникът трябва да има възможност необезпокояван да се подготви и разгръва поне 30 мин. Само нестартирала участници и членове на техните спортни групи се допускат в зоната за разгръване.

20.6. Стартът трябва да се организира така, че картите, маршрутите, вариантите и посоката за първа контролна точка да не се виждат от по-късно стартиращи участници и други лица. Ако е необходимо, трябва да има маркирана отсечка от мястото на старта до мястото, където започва ориентирането – точка "К".

20.7. Участникът взема състезателната карта на старта или по пътя до точка "К". Измерването на времето във всеки случай става на стартовата линия, която се обозначава хоризонтално над линията или вертикално встрани от нея съгласно Приложение 9 – Образец 1. Ако не е указано друго, отдясно се разполагат картите във възходящ ред на възрастовите групи за мъже, а от ляво за жени и отворените групи.

20.8. Ако точка "К" не съвпада със старта, то тогава тя трябва да е обозначена на местността с контролен знак без регистриращо устройство.

20.9. Стартът не може да започне по-рано от обявеното време.

20.10. Обявяването на времето (или имената) на влизащите за проверка участници трябва да става с часовник, табло или други средства, позволяващи възприемане на информацията от далечно разстояние (предпочитан е тихият старт).

20.11. Организаторът трябва да осигури предпазването на картите на старта от дъжд, сняг, вятър.

20.12. При електронна регистрация на старта се допуска ± 5 сек. или друго обявено, ненаказуемо отклонение от стартовото време при регистрацията.

20.13. Ако масовият старт се ръководи от говорител, добрата връзка между съдиите на старта и говорителя трябва да бъде осигурена.

20.14. При електронна регистрация участниците трябва преди старта да могат да изтрият и след това да проверят изтриването на контролната карта.

21. Контролни точки

21.1. Контролните точки се обозначават на местността с контролни знаци, състоящи се от 3 квадрата с размери 30 x 30 см, съединени в триъгълна призма (Приложение 9 – Образец 4). Всеки квадрат трябва да е разделен диагонално като горната лява половина е бяла, а долната дясна оранжева (PMS 165). Контролният знак трябва да бъде поставен така, че основата на триъгълната пирамида (едната страна на квадрата) да бъде хоризонтална. Контролните знаци стоят по маршрута от стартирането на първия участник до завършването на всички участници или изтичането на контролното време на непристигналите.

21.2. Контролният знак трябва да бъде поставен на посоченото на картата място и в съответствие с описанието. Той трябва да е видим, когато участникът вижда това място.

21.3. Върху или до стойката/станцията, на която е закачен контролният знак, или върху контролния знак, трябва да има числова сигнатура, която да се чете ясно, когато участникът извършва регистрацията. Числата по-малки от 31, числата по-големи от 256 и числата, които може да бъдат грешно прочетени на обратно (66, 68, 86, 89, 98, 99 и т.н.) да не се използват. Цифрите трябва да са черни на бял фон, с височина 50-100 мм и дебелина на линията 5-10 мм.

21.4. Устройствата/станциите за регистрация трябва да бъдат поставяни на стойката или на видно място, свързани физически с контролния знак и подходът към тях трябва да бъде лесен. Участниците трябва да могат сами да регистрират контролните си карти. По преценка на ръководството може да се поставят повече устройства за регистрация на една контролна точка.

21.5. Контролната точката трябва да бъде подбрана така, че участник, извършващ регистрация на контролната точка, да не помага на близо намиращи се участници в нейното откриване.

21.6. Контролни точки, за които има съмнения относно опазването им, трябва да се охраняват.

22. Маркирани отсечки

22.1. Задължителните за преминаване отсечки се маркират с коридори или с две разноцветни ленти.

22.2. Участниците трябва да следват цялата дължина на всяка маркирана отсечка.

22.3. Участниците, които не спазят това изискване, се декласират.

23. Подкрепителни пунктове

23.1. Подкрепителните пунктове е добре да са на контролни точки.

23.2. На тях трябва да бъдат осигурени еднакви условия за всички участници.

23.3. Ако очакваното време на победителя е над 60 мин. трябва да има поне един подкрепителен пункт на всеки 30 мин. от очакваното време на победителя.

23.4. На подкрепителния пункт трябва да се предлага с подходяща температура (например 23-24 градуса) поне чиста вода. Ако се предлагат други подкрепителни напитки, те трябва да са ясно означени. По преценка на организатора участниците могат да предоставят предварително собствено подкрепление.

24. Организация на финала. Времеизмерване

24.1. В близост до финала по възможност трябва да има покрито помещение за състезателите, тоалетни и условия за измиване/душ.

24.2. Подходът от последната контролна точка към финала трябва да бъде ограден или маркиран коридор от въжета или ленти. Последните 20 м трябва да са в права линия.

24.3. Отсечката от последната контролна точка до финала може да бъде маркирана. Зрители и журналисти трябва да имат достъп в последните 100 м за наблюдение, заснемане, приветстване и насърчаване, като разрешената зона трябва ясно да бъде отбелязана, за да ограничи навлизането към района на състезанието през последната контролна точка.

24.4. Линията на финала се обозначава съгласно Приложение 9 – Образец 2 и/или Образец 3, трябва да е поне 3 м и трябва да бъде перпендикулярна на посоката на финалиране. Точното разположение на финалната линия трябва да е очевидно за приближаващите се участници.

24.5. Щом участникът премине финалната линия, за него етапът/състезанието свършва. Той предава на съдиите своята контролна карта (или информацията от нея), ако трябва и състезателната си карта. Състезателят няма право да навлиза отново в състезателния район без разрешение на ръководството.

24.6. Ръководството трябва да се опита да изолира така нестартиралите от финиширалите участници, че последните да не могат да дават никакви сведения на нестартиралите участници. Същото се отнася и до всички лица, които имат контакт с финала или финиширалите участници.

24.7. На финала трябва да има медицински пункт, задължително с лекар и/или друго медицинско лице, оборудвани за работа в гората.

24.8. Времеизмерване:

24.8.1. Системите, отчитащи времето на участника, трябва да са от един и същи клас, с точност 1 сек. или по-добре. Необходимо е да има друга или резервна система, която да работи успоредно с основната.

24.8.2. Времето на преминаване на участника през финалната линия се отчита със закръгляване в цели секунди. При спринтов маршрут измерването на времето може да бъде в десети от секундата, ако се използва подходяща измервателна система.

24.8.3. Времето се засича или с регистрацията чрез електронната карта, или при използване на фотоклетка чрез прекъсване на светлинния лъч на фотоклетката, монтирана между ½ м и 1 м над земята, или при пресичане от гърдите на състезателя на мислената вертикална равнина, преминаваща през финалната линия. При патрулните състезания се засича времето на преминаване на последния състезател от патрула. Времето се дава в часове, минути и секунди или в минути и секунди.

24.8.4. Задържане на участник по маршрута не може да се прави.

24.9. Финиширането, особено при масов или изравнителен старт, ако е възможно, трябва да бъде записано на видео с часовник, за да се решават всички неясни случаи. Това видео може да бъде резервна система на времеизмерването.

24.10. При масов или изравнителен старт, при финиширане рамо до рамо на двама или повече участници, съдите на финала трябва да наблюдават и определят реда на пресичане на финалната линия от участниците.

24.11. На финала на състезания от клас А трябва да има вода за пиене или други подкрепителни напитки.

25. Класиране и награди

25.1. Класирането се извършва по нарастването на постигнатото време за преминаване на маршрута. Това време не може да се подменя от времената по отсечки.

25.2. При масов и изравнителен старт по-напред се класира участникът, преминал финалната линия по-рано. В останалите случаи, ако двама или повече участници постигнат едно и също време, те се класират на едно и също място и получават еднакви награди. В такъв случай се забранява теглене на жребий за получаване на наградата. В бюлетина за резултатите участниците, заемащи едно и също място, се подреждат по реда им в стартовия списък.

25.3. При пропускане на контролна точка (липсваща или неясна регистрация на контролната карта), при превишаване на контролното време или когато се установи, че контролните точки не са преминати в определения ред, участникът се декласира. Когато липсата на регистрация е по независещи от участника причини (липса или повреда на регистриращо устройство), участието му се приема за редовно.

25.4. Участник, загубил контролната си карта или не предал информацията от нея без забава непосредствено след финиширане, се декласира.

25.5. Временното класиране с постиженията се съобщава на участниците и се поставя на посоченото от организатора място в района на финала.

25.6. Официалното класиране, съобразено с решенията по евентуалните възражения по временното класиране, се съобщава най-късно на закриването на състезанията.

25.7. Всяко участвало в състезанието представителство трябва да може да изтегли бюлетин с резултатите от интернет (съдържащ най-малко данните в Приложение 8) или може да го получи по електронната поща не по-късно от 3 дни след провеждането му. Бюлетинът с резултатите, поне за състезания клас А, трябва да се публикува в интернет не по-късно от 24 часа след приключване на състезанието и евентуално да се изпрати.

25.8. Отборното (комплексното) класиране се определя по сбора от постиженията на определен брой участници от един отбор. Отборът може да се състои от участници от една или повече възрастови групи. Отборното класиране може да се прави както по сбора от времената на определен брой участници, така и по точкова система или да се използва друг начин на отборно и комплексно класиране, уточнен в поканата за състезанието.

25.9. За неспазване/нарушение на правило участникът може да бъде декласиран.

26. Екипировка

26.1. Облеклото на състезателя е свободно и няма ограничения. При особени условия организаторът може да постави изисквания, обявени в поканата за състезанието, или да дават препоръки.

26.2. Участниците, които са задължени да носят състезателни номера (Приложение 9 – Образец 5), трябва да ги поставят на определеното от организатора място и да ги носят от старта до финала, без да ги сгъват и режат. Ако не е указано мястото за поставяне на номера от организатора, той се поставят върху гърдите.

26.3. По време на състезанието единствените помощни средства за ориентиране, които участникът може да носи и използва, са компас и предоставените от организатора състезателни карти и описание на контролните точки.

26.4. Освен помощта на компас, часовник, контролната карта и описанията на контролните точки, забранено е, освен ако организаторът не е посочил друго, ползването по време на състезанието (от престарта до финала) на транспорт, телекомуникационни средства, електронна апаратура, радио, измерватели на разстояние и височини, и други подобни. Обаче са разрешени декларираните на старта записващи местоположението GPS устройства без екран и звук, ако организаторът не ги е забранил. Организаторът може да задължи участниците да носят проследяващи устройства. За състезанията съгласно т. 2.3.2., т. 2.3.3. и т. 2.3.4 е разрешено ползването на посочените видове превозни средства.

26.5. Участниците си осигуряват сами защита на състезателните карти и контролните карти/картони, а така също и средства за закрепване на състезателния номер.

III РАЗДЕЛ – СПЕЦИАЛНИ ПРАВИЛА ПРИ НЯКОИ ВИДОВЕ СЪСТЕЗАНИЯ

27. Шафетни състезания

27.1. Стартът при шафетните състезания може да бъде масов или единичен и изравнителен старт.

27.2. При масов старт се прилага система за разделяне на участниците, като се съблюдава всички шафети да пробягат един и същ сборен маршрут. Различните комбинации на маршрутите трябва да се разпределят по стартови номера с жребий, като се следи шафети от едно представителство да не може да пробягат една и съща комбинация. Комбинациите на маршрутите трябва да се пазят в тайна до стартирането на последния участник.

27.3. Състезателните номера се разпределят по класирането от предишното издание на същото шафетно състезание и след тях по азбучен ред на представителствата.

27.4. При единичен старт след първи или друг пост шафетното състезание се прекъсва. За участниците в следващия пост се прилага изравнителен старт от времената до момента на прекъсването, след което шафетното състезание продължава с нормални смени.

27.5. Начинът на стартиране и всички особености на шафетата трябва да се съобщят на участниците (т. 8).

27.6. Предаването на шафетата между членовете на всеки шафетен отбор става чрез докосване с ръка в ограничено разстояние след финалната линия (зона за предаване). Предаването може да се организира така, че вместо докосване пристигащият член на отбора да вземе картата на тръгващия негов съотборник и да му я предаде, като вземането на грешна карта води до декласиране на шафетата. При случай на вземане на грешна карта ръководството трябва да е осигурило възможност за бързото ѝ възстановяване от резервни карти.

27.7. Правилното и навременно предаване на шафетата е отговорност на участниците, дори когато организаторът информира предварителното за идващите отбори.

27.8. При предаването на шафетата стартиралите участници от втори и следващи постове задължително преминават по маркирана отсечка до мястото за получаване на картите /точка “К”.

27.9. С одобрение на контролния съдия ръководството може да организира масов старт за позадните щафетни постове, които не са стартирали. В този случай сумата от индивидуалните времена на членовете на щафетата е определяща за класирането на отборите, които участват в такъв масов старт.

27.10. След като щафетен отбор е признат за декласиран, на последващите членове от отбора, ако има такива, не се позволява да стартират.

27.11. Очакващите смяна участници на отбори трябва да получават някакво предварително известие за пристигането на предшестващите ги техни съотборници.

27.12. Всеки състезател има право да участва само в един пост на щафетата.

27.13. Контролното време се определя за цялата щафета, като се използват съответните времена от Таблица 5.

27.14. Класирането в щафетните състезания е отборно. Може да се прави и лично класиране за всеки пост. Всеки индивидуален член на щафетата трябва да получи съответната на класирането на щафетата награда/медал/грамота.

27.15. Смесени щафети (от няколко представителства) се допускат, ако това е упоменато в поканата.

27.16. Ако даден клуб се представя от два или повече отбора в една щафетна категори, всички се класират, ако не е упоменато друго в поканата.

27а. Спринтова щафета

27а.1. Спринтовата щафета се състои от четири поста. Щафетата се състои от минимум две жени. Последователността на постове е: жена - мъж - мъж - жена. Провежда се за възрастови групи 20 и 21 год.

27а.2. При масов старт се прилага система за разделяне на участниците, като се съблюдава всички щафети да пробягат един и същ сборен маршрут. Различните комбинации на маршрутите трябва да се разпределят по стартови номера с жребий, като се следи щафети от едно представителство да не може да пробягат една и съща комбинация. Комбинациите на маршрутите трябва да се пазят в тайна до стартирането на последния участник.

27а.3. Състезателните номера се разпределят по класирането от предишното издание на същото щафетно състезание и след тях по азбучен ред на представителствата.

27а.4. Начинът на стартиране и всички особености на щафетата трябва да се съобщят на участниците (т. 8).

27а.5. Предаването на щафетата между членовете на всеки щафетен отбор става чрез докосване с ръка в ограничено разстояние след финалната линия (зона за предаване). Предаването може да се организира така, че вместо докосване пристигащият член на отбора да вземе картата на тръгващия негов съотборник и да му я предаде, като вземането на грешна карта води до декласиране на щафетата. При случай на вземане на грешна карта ръководството трябва да е осигурило възможност за бързото ѝ възстановяване от резервни карти.

27а.6. Правилното и навременно предаване на щафетата е отговорност на участниците, дори когато организаторът информира предварително за идващите отбори.

27а.7. При предаването на щафетата стартиралите участници от втори и следващи постове задължително преминават по маркирана отсечка до мястото за получаване на картите /точка "К".

27а.8. С одобрение на контролния съдия ръководството може да организира масов старт за позадните щафетни постове, които не са стартирали. В този случай сумата от индивидуалните времена на членовете на щафетата е определяща за класирането на отборите, които участват в такъв масов старт.

27а.9. След като щафетен отбор е признат за декласиран, на последващите членове от отбора, ако има такива, не се позволява да стартират.

27а.10. Очакващите смяна участници на отбори трябва да получават някакво предварително известие за пристигането на предшестващите ги техни съотборници.

27а.11. Всеки състезател има право да участва само в един пост на щафетата.

27а.12. Контролното време се определя за цялата щафета, като се използват съответните времена от Таблица 6.

27а.13. Класирането в щафетните състезания е отборно. Може да се прави и лично класиране за всеки пост. Всеки индивидуален член на щафетата трябва да получи съответната на класирането на щафетата награда/медал/грамота.

27а.14. Смесени щафети (от няколко представителства) се допускат, ако това е упоменато в поканата.

27а.15. Ако даден клуб се представя от два или повече отбора в една щафетна категори, всички се класират, ако не е упоменато друго в поканата.

28. Нощни състезания

28.1. Нощни състезания може да се провеждат за възрастови групи Ж/М14 и следващите погорни.

28.2. Финалът трябва да бъде осветен.

28.3. На контролните точки е задължително да се поставят светлоотразители.

28.4. Предполагемото най-добро време и контролното време за различните възрастови групи при индивидуални едноетапни (еднодневни) състезания трябва да са с 30% по-малки от дневните в Таблица 1 – *дълга дистанция*.

29. Други състезания

29.1. Може да се провеждат и други видове състезания като:

- По азимут.
- По начертан на картата път.
- Комбинирани състезания.
- По маркиран маршрут.
- Със свободен ред на преминаване през контролните точки.
- Многобой по ориентиране.
- Други.

Условията за провеждане на тези състезания се определят с наредба.

29.2. Масовите форми за практикуване на ориентирането се провеждат по специални правила и указания на БФО.

IV РАЗДЕЛ – ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СЛУЖЕБНИТЕ ЛИЦА

30. Организатор на състезанията

30.1. Организаторът на състезанията е длъжен:

- Да осигури според възможностите еднакви условия за всички участници в състезанията.
- Да вземе мерки за опазване на околната среда при подготовката и провеждането на състезанието.
- Да съгласува със собствениците или стопаните на територията, комуникациите и съоръженията, използвани в подготовката и провеждането на проявата.
- Да има медицинско осигуряване по време на провеждане на проявата.
- В случай на нужда да осигури охрана по време на провеждане на проявата.

30.2. Може да се предлагат на участниците услуги срещу заплащане, ползването на които не е задължително.

31. Общи задължения на съдиите

31.1. Съдията трябва да знае и изпълнява правилника за състезания по ориентиране, да бъде изпълнителен, дисциплиниран и безпристрастен:

- Да следи за спазване на правилника.
- Да носи отговарящи на категорията му и на заеманата в даденото състезание длъжност, съдийско облекло и отличителни знаци.
- Да пази в тайна маршрутите и необявения район на състезанието.

32. Ръководство на състезанията

32.1. Непосредственото провеждане на състезанията се осъществява от съдийски състав. Организаторът назначава ръководство на съдийския състав. Ръководството се състои от:

- Главен съдия.
- Технически ръководител (главен технически ръководител).

- Главен секретар.

32.2. Ръководството е длъжно:

- Да изработи и осъществи план за подготовка, провеждане и отчитане на състезанията.
- Да направи подходящ подбор на съдиите.
- Да не допуска до старт участници, нарушили настоящия правилник. Решението се съобщава своевременно на ръководителя на групата, към която се причислява участникът.
- При лошо време или други непредвидени обстоятелства, които могат да навредят на здравето на участниците в състезанията или да попречат на справедливото им провеждане, да отмени или отложи незапочналите и да прекрати вече започналите състезания. Решението трябва да бъде съобщено на всички заинтересовани лица (ръководители на групи, състезатели, наблюдатели, журналисти и други).
- При несчастни случаи незабавно да организира помощ за пострадалия.
- Да анулира резултатите от състезанието, когато е ясно, че са възникнали обстоятелства, които правят състезанието несправедливо за участниците. Ако обстоятелствата засягат само няколко от участниците, резултатите може да не бъдат анулирани.
- Да изпрати в БФО комплект карти (или сканирани копия) с подробности от маршрутите и пълните резултати.

33. Задължения на главния съдия

33.1. Ръководи, контролира и отговаря за работата на техническото ръководство, секретариата, старта, финала, информацията и за цялостното провеждане на състезанията.

33.2. Ръководи работата на комисията по възраженията.

33.3. Осъществява взаимодействието между организатора и ръководството на състезанието.

33.4. Осъществява и отговаря за общата организация на състезанията.

34. Задължения на заместник главния съдия

34.1. При състезания от по-голям мащаб може да се утвърди заместник главен съдия. Той оказва помощ в работата на главния съдия и го замества в случаите, когато това е необходимо.

35. Задължения на техническия ръководител

35.1. Извършва предварителен оглед на района на състезанието съвместно със съдиите по маршрути и ги разпределя за отделните маршрути.

35.2. Ръководи своевременно и в съответствие с правилата очертаването на състезателните маршрути.

35.3. Ръководи начертаването на съдийските карти и нанасянето на маршрутите на състезателните карти и изготвяне на сигнатурите и описанията на контролните точки.

35.4. Отговаря за точността на очертаните състезателни маршрути на местността и за верността на нанасянето на маршрутите на състезателните карти и описанията на контролните точки.

35.5. Уточнява схемата на устройството и функционирането на старта и финала съвместно със съответните старши съдии.

35.6. Организира и ръководи оборудването на контролните точки на местността, инструктирането и разставянето на съдии по контролните точки.

36. Задължения на главния технически ръководител

36.1. При състезания с повече от осем маршрута може да има повече от един технически ръководител, като всеки от тях отговаря за един или няколко маршрута. В такъв случай се утвърждава главен технически ръководител, който може да бъде и един от техническите ръководители или друго лице. Той ръководи и контролира работата на техническите ръководители.

37. Задължения на главния секретар

37.1. Ръководи и организира цялостната работа на секретариата.

37.2. Отговаря за приемането на заявките и проверката на документите на участниците.

- 37.3. Организира жребия, изработването на стартовите списъци и контролните карти/картони и предаването им на ръководителите на групите.
- 37.4. Организира раздаването на бюлетините с информация за състезанията на ръководителите на групи и заинтересованите лица.
- 37.5. Отговаря за разпределянето на състезателните номера и за раздаването им на ръководителите на групи.
- 37.6. Води документацията на състезанията, протоколите от заседанията на ръководството и на комисията по възраженията.
- 37.7. Приема възражения и уведомява своевременно председателя на комисията по възраженията за постъпилите такива.
- 37.8. Организира проверката на данните от контролните карти/картони и изчисляването на постиженията на участниците и отборите и оформя класиране съгласно наредбата.
- 37.9. Отговаря за обявяването на временните и крайни резултати и за изготвянето на бюлетина за класирането.

38. Контрол на състезанията

- 38.1. Контролът на състезанията се извършва от контролен съдия. За определени състезания контролните съдии се назначават от УС на БФО. Контролният съдия трябва да осигури спазване на правилата, избягване на грешки и първостепенност на честността.
- 38.2. Организаторът е длъжен да представи за контрол напълно завършени състезателни маршрути.
- 38.3. Организаторът е задължен да осигури достатъчно време на контролния съдия за извършване проверка на маршрутите и спазването на правилата за очертаването на маршрути. Най-важното в работата му е проверката на контролните точки, тяхната сигнатура и описание, което удостоверява с подпис.
- 38.4. При наличие на опасност за участниците, несъответствие на картата или маршрутите спрямо изискванията на правилника, а така също и бележки по пласирането на контролните точки контролният съдия е длъжен да изисква внасянето на необходимите изменения. В останалите случаи той може да препоръча да се направят изменения.
- 38.5. За всички нередности контролният съдия съобщава на техническия ръководител (главния технически ръководител), а при необходимост на главния съдия и организатора на състезанията.
- 38.6. Спорните положения, възникнали при контрола на състезателните маршрути, се решават от ръководството.
- 38.7. Не се допуска промяна на маршрутите, контролните точки и мястото на контролните знаци след проверката на контролния съдия.
- 38.8. Контролният съдия трябва да се запознае с цялостната организация на проявата и при необходимост да направи препоръки. Всякаква официална информация, изпратена до участниците (например бюлетини), трябва да е съгласувана с контролния съдия.
- 38.9. След приключване на състезанията контролният съдия изготвя писмен доклад с оценка на проведените състезания.
- 38.10. Като минимум следните задачи трябва да се изпълняват от контролния съдия:
- 38.10.1. Да има поглед върху организацията на проявата и да прецени дали са подходящи предлаганите настаняване, храна, транспорт, програма и възможности за тренировка.
- 38.10.2. Да оцени всички планирани церемонии.
- 38.10.3. Да одобри организацията и разположението на старта, финала и зоните за смяна.
- 38.10.4. Да оцени надеждността и точността на системите за времеизмерване и изчисляване на резултатите.
- 38.10.5. Да провери картата дали отговаря на стандартите на МФО.
- 38.10.6. Да одобри маршрутите след оценка за тяхното качество, включително степен на трудност, разположение на контролните точки и съоръжения, фактори на случайността и коректност на картата.
- 38.10.7. Да провери комбинациите на маршрутите при системите за разделяне.
- 38.10.8. Да оцени условията на средствата за информация.

39. Задължения на съдиите по маршрути

- 39.1. Подчинени са пряко на техническия ръководител и изпълняват всички негови разпореждания.
- 39.2. Под ръководството на техническия ръководител разработват и отговарят за състезателните маршрути и маркират контролните точки на местността.
- 39.3. Преминават и проверяват отсечките по рационалните варианти на движение.
- 39.4. Отговарят за навременното оборудване на състезателните маршрути с контролни знаци, устройства за регистрация и за разставянето на съдиите по контролните точки и инструктажа им.
- 39.5. Своевременно докладват на техническия ръководител своите наблюдения и констатации и готовността за провеждане на състезанията.
- 39.6. Забранява им се преместването на контролните точки и знаци без разрешението на техническия ръководител и контролния съдия.
- 39.7. Отговарят за верността на състезателните карти и описанията на съответния маршрут.
- 39.8. Отговарят за събиране на оборудването на състезателните маршрути и освобождаването на съдиите по точки след приключване на състезанията.

40. Задължения на съдиите на контролните точки

- 40.1. Отговарят за състоянието на оборудването на контролните точки и евентуално отбелязват стартовия номер и времето за преминаване на участниците върху специален формуляр. Ако им е наредено, проверяват и регистрират преминаването на участника върху контролния му картон.
- 40.2. Длъжни са:
- Да не смущават или задържат участниците.
 - Да не дават на участниците сведения за време, класиране и други.
 - Да стоят тихо и прикрито, като носят непривличащо вниманието облекло.
 - Да не подпомагат участниците при приближаване района на контролната точка.

41. Задължения на секретарите

- 41.1. Под ръководството на главния секретар:
- Извършват проверка на документите на участниците.
 - Подготвят/изработват контролните карти/картони и стартовите списъци.
 - Проверяват контролните карти/картони и изчисляват постиженията на участниците и отборите.
 - Подготвят класирането на участниците и отборите.
 - Разпределят материалите за ръководителите на групи.
 - Изпълняват и други дейности възложени от главния секретар.

42. Задължения на старшия съдия на старта

- 42.1. Съгласува работата си с техническия ръководител, главния съдия и старшия съдия на финала.
- 42.2. Предварително се запознава с мястото на старта и изработва схема за устройството му.
- 42.3. Осигурява получаването на необходимата материална база и ръководи работата по оборудване и организиране на старта. Разпределя задачите между съдиите на старта и ги инструктира по преките им задължения.
- 42.4. Получава състезателните карти и осигурява условия за своевременното им и точно вземане от участниците.
- 42.5. Осигурява условия за навременно стартиране на участниците и контролира работата на съдиите на старта.
- 42.6. Осигурява прибирането на материалната база след приключване работата на старта.
- 42.7. Предава на главния секретар или старшия съдия на финала списъка за стартиралите участници и тези, които не са стартирали навреме.

43. Задължения на съдиите на старта

- 43.1. Под ръководството на старши съдията на старт:
- Участват в построяването на старта.
 - Контролират стартирането на участниците.

- Проверяват редовността на контролните карти/картони на стартиращите състезатели и при необходимост регистрират редовните такива.
- Отбелязват в стартовия списък стартиралите участници.
- Контролират точното вземане на състезателните карти от участниците.
- Участвуват в прибирането на материалната база след приключване на работата на старта.
- Изпълняват и други дейности, възложени от старшия съдия на старта.

44. Задължения на старшия съдия на финала

- 44.1. Съгласува работата си с техническия ръководител, главния съдия, главния секретар и старшия съдия на старта.
- 44.2. Предварително се запознава с мястото на финала и изработва схема за устройството му.
- 44.3. Осигурява получаването на необходимата материална база и ръководи работата по оборудването и организацията на финала. Разпределя задачите между съдиите на финала и ги инструктира по преките им задължения.
- 44.4. Осигурява навременната готовност на финала и контролира работата на съдиите на финала.
- 44.5. Осигурява снемане на информацията от контролните карти или правилното събиране на контролните карти/картони и предоставянето им на съответното служебно лице.
- 44.6. Осигурява събирането на състезателните карти и състезателните номера, ако е необходимо.
- 44.7. Отговаря за точното измерване и записване на времето на финиширане на всеки участник.
- 44.8. Осигурява разпределянето и раздаването на събраните състезателни карти на ръководителите на групи.
- 44.9. Осигурява прибирането на материалната база след приключване работата на финала.

45. Задължения на съдиите на финала

- 45.1. Под ръководството на старши съдия на финала:
- Участват в построяването на финала.
 - Събират контролните карти/картони, състезателните карти и номера.
 - Осъществяват времеизмерването.
 - Записват времето на финиширане на участниците.
 - Разпределят събраните състезателни карти и подреждат събраните състезателни номера.
 - Участвуват в прибирането на материалната база след приключване на работата на финала.
 - Изпълняват и други дейности, възложени от старшия съдия на финала.

46. Задължения на старшите съдии по информация

- 46.1. Важна задача на старшите съдии по информация е дружелюбното предразполагащо отношение към зрителите и участниците.
- 46.2. В зависимост от характера на състезанието може да има един или няколко старши съдии по информацията. В случаите, когато те са няколко, всеки от тях ръководи отделно информационно звено.
- 46.3. Старшият съдия на информационното табло:
- Съгласува работата си с главния секретар и със старшия съдия по информация от маршрутите.
 - Получава необходимата материална база и осигурява построяването на информационното табло.
 - Осигурява функционирането на информационното табло по време на състезанието.
 - Осигурява прибирането на използваната от звеното материална база след приключване на състезанието.
- 46.4. Старшият съдия по информация от маршрутите:
- Съгласува работата си с техническия ръководител.
 - Получава необходимата материална база за осигуряване на радио и телефонните връзки и за изнасяне на получената информация.
 - Отговаря за предварително прослушване на радио и телефонните връзки.

- Осигурява необходимата предварителна документация и информация за функционирането на звеното: стартови списъци, разположение на местата за получаване на информация и др.
 - Инструктира лицата от звеното за преките им задължения.
 - Осигурява своевременното оповестяване на получената информация.
 - Осигурява прибирането на използваната от звеното материалната база след приключване на състезанията.
- 46.5. Старшият съдия по звуковата информация на финала (съдия информатор):
- Съгласува работата си и съобщава информациите от главния секретар и старшият съдия по информация от маршрутите.
 - Предварително проверява годността на техническите средства за информация.
 - Осигурява необходимата предварителна информация за маршрутите, участващите състезатели, отбори и спортни групи.
 - Отговаря за непосредствената информация по протичане на състезанията.

47. Задължения на коменданта

- 47.1. Съгласува работата си с главния съдия.
- 47.2. Ръководи организацията по откриването и закриването на състезанията.
- 47.3. Отговаря за настаняването и изхранването на спортните групи и лицата, имащи отношение към състезанията.
- 47.4. Отговаря за реда, хигиената и опазването на околната среда в районите на проявата.
- 47.5. Отговаря за организацията на транспорта и паркирането.

V РАЗДЕЛ – ДРУГИ

48. Спортна група

- 48.1. Всички лица, изпратени от едно представителство (клуб, организация или други) за дадена проява, образуват спортна група. Същото представителство определя ръководител на групата.
- 48.2. Ръководителят на групата е длъжен:
- Да знае и спазва настоящия правилник, поканата за състезания и указанията на ръководството.
 - Да се грижи всеки член на групата да получава всичката необходима информация.
 - Да осъществява връзката на състезателите и останалите членове на групата с ръководството на състезанията и обратно.
 - Да отговаря за поведението на всички членове на групата.
 - Да не пречи на организацията и провеждането на състезанията.
 - Да съобщи на финала за незавършил/непреминал през финала участник от групата.
- 48.3. Ръководителят на групата няма право да напуска мястото на провеждане на състезанията, докато не се убеди, че всички членове на групата са се прибрали или завършили състезанието.
- 48.4. Ръководителят на групата има право:
- Да иска обяснения във връзка с нарушения, допуснати от ръководството на проявата и съдийския състав.
 - Да подава възражения.
- 48.5. Индивидуалният участник има права на ръководител на група.
- 48.6. Всеки член на спортната група е длъжен:
- Да знае и спазва настоящия правилник и поканата за състезанията.
 - Да спазва дадените от ръководството и ръководителя на група указания.
 - Да внася въпросите си към ръководството само чрез ръководителя на групата.

49. Задължения на участника

- 49.1. Да окаже помощ на пострадал по време на състезанието, с изключение на случаите, когато пострадалият откаже помощ.

49.2. Участник, който прекъсва състезанието си, незабавно трябва да уведоми финала, ако трябва да предаде контролната си карта, а ако трябва и състезателната си карта. Такъв участник не трябва да влияе на състезанието по никакъв начин или да помага на други участници.

49.3. В случай, че се е отдалечил много от състезателния маршрут и е просрочил контролното време, да съобщи за местонахождението си по най-бърз начин на ръководството на състезанията.

49.4. Застигнатият участник е длъжен да даде път.

50. Спортно поведение

50.1. Всички лица, участващи в състезание по ориентиране, трябва да се държат честно и почтено. Трябва да имат спортменско отношение помежду си и да са приятелски настроени. Състезателите трябва да показват уважение един към друг, към официалните лица, журналистите, публиката и жителите на състезателния район. Състезателите трябва по маршрута да са колкото е възможно по-тихи.

50.2. Всеки опит за разглеждане, обучение или тренировка по време на състезанието е забранено, освен ако изрично е разрешен от организатора.

50.3. Официални лица, състезатели, представители на средствата за информация и публиката трябва да стоят на определените за тях места.

50.4. Организаторът трябва да не допуска до състезанията всеки състезател, който е толкова добре запознат с местността или картата, че да получава значително предимство пред другите участници.

50.5. Участниците не трябва да се опитват да си осигурят недопустими привилегии за сметка на конкурентите си.

50.6. Взаимна помощ (колективно бягане, съвместно четене на картата, викане, сигнализация, чакане, разговори), както и съзнателно бягане зад друг участник за извличане на облаги се забраняват.

50.7. Не се разрешава използването на забранени превозни средства, съпровождане от животни и диктуване на темпото от участници или други лица.

50.8. Не се разрешава умишлено предварително изучаване на местността и маршрутите на състезанията, освен информацията давана от организатора.

50.9. Забранява се на участниците и на всички лица, които имат връзка с провеждащите се състезания:

- Да пречат на организацията и провеждането на състезанията.
- Да вземат и да дават по време на състезанията от и на участници сведения и помощ във връзка с маршрута и движението на участниците по него.
- Да напускат полето, определено от организатора.

50.10. Участниците и всички лица, които имат връзка с провеждащите се състезания са длъжни:

- Да опазват съоръженията, с които се провеждат състезанията.
- Да опазват околната среда, горското стопанство, животинския свят, оградите, каменни стени, каналите, дигите и други подобни и да не минават през оповестените забранени участъци.

50.11. Забранено е използването на допинг.

51. Възражения

51.1. Предмет на възраженията може да бъдат въпроси свързани с:

- Нарушения на този правилник или на инструкциите на организатора и ръководството.
- Нередовност на участниците.
- Нередности по състезателните маршрути.
- Нарушения от страна на участници, служебни лица и други.
- Резултати от състезанието.

51.2. Право да подават възражения имат само ръководителите на групите.

51.3. Всяко възражение трябва да се подаде в писмена форма, възможно най-бързо, след откриване/забелязване на нарушението или нередовността.

51.4. Срокът за подаването е не по-късно от 30 мин. в следните случаи:

- За нередовност на участниците – след получаване или обявяване на стартовите списъци.
- В случай, че нередовността е забелязана по време на пробягване на маршрута – след финаширането на участника, срещу когото се подава възражението, или след финаширането на участника, който е забелязал нередовността или нарушението.
- За резултати от състезанието – след обявяването им.

51.5. За резултати, обявени в изпратения бюлетин, срокът е 7 дни след публикуването или получаването му, като в такъв случай възражението се изпраща до организатора на състезанието.

51.6. При подаване на възражение по време на проявата се внася за всеки самостоятелен обект/субект на възражение такса от 20 лв. Сумата за всяко уважено възражение за самостоятелен обект/субект се връща.

51.7. Главният секретар приема възражението, подписва се върху него, отбелязва часа, когато е подадено и че е получил определената такса. Уведомява по най-бърз начин главния съдия.

51.8. За разглеждане на евентуално постъпилите възражения преди започване на състезанията се съставя комисия, включваща главния съдия, контролния съдия и от три спортни групи трима членове, неучастващи в стартовете след първия от поредицата стартове (дни). Всеки от тримата членове на групи, определени по служебен жребий или избрани от ръководителите на групи, са длъжни да са на разположение по време на провеждане на състезанията.

51.9. Постъпилите възражения или част от тях (всеки самостоятелен обект/субект) може да бъдат уважени от ръководството, което се отбелязва върху възражението. Неуважените от ръководството възражения или част от тях се разглеждат на заседания на комисията по възраженията, като решение се взема, ако за него са гласували най-малко 3-ма членове от комисията.

51.10. Решенията на комисията от всяко заседание се протоколират и остават в архива на състезанията.

51.11. Уважените от ръководството възражения или част от тях и решенията на комисията се съобщават незабавно на пряко заинтересованите ръководители веднага след вземането им и по преценка може да се съобщават на всички спортни групи и да се отразяват в бюлетина на състезанието.

51.12. Решенията на комисията не подлежат на отмяна от ръководството на състезанията.

51.13. Предложение за анулиране на резултати от дадено състезание, ако те са нереални, комисията прави пред ръководството, организатора или УС на БФО.

51.14. Възражения по решения на комисията или нарушения, станали известни след закриване на състезанията, се правят до УС на БФО или до организатора на проявата с копие до УС на БФО, в срок до 7 дни след закриване на състезанието.

52. Наказания

52.1. На нарушилите някое правило или възползвалите се от нарушаването на някое правило се налагат наказания.

52.2. Наказанията биват:

- Бележка/забележка.
- Предупреждение.
- Недопускане, прекратяване или отстраняване от участие в състезанието или проявата.
- Декласиране.

52.3. Главният съдия/организаторът и участващите представителства могат да изпращат доклад до дисциплинарната комисия на БФО за допуснати нарушения на настоящия правилник от страна на състезатели, ръководители на групи, треньори, съдии и други лица, имащи отношение към състезанията.

52.4. При отменяне по вина на организатора на цялата или част от проявата, организаторът трябва да върне полагащата се част от взетите такси.

53. Средствата за информация (медиите)

53.1. Организаторът трябва да предложи на представителите на средствата за информация привлекателни условия за работа и благоприятни възможности за наблюдаване и отразяване на проявата.

53.2. Като минимум организаторът трябва да осигури на представителите на средствата за информация следното:

- 53.2.1. Програма и друга информация преди състезанието.
- 53.2.3. Възможност за участие в моделното бягане.
- 53.2.4. Защитено от метеорологичните условия и тихо място за работа в района на финала.
- 53.2.5. Резултати незабавно след приключване на състезанието.
- 53.2.6. Организаторът трябва да положи усилия за постигане на максимално медийно отразяване, доколкото това не излага на риск справедливостта на проявата.

54. Околна среда

- 54.1. Околната среда е твърде чувствителна: дивият свят може да бъде смутен, земята и растителността могат да страдат от прекомерно използване. Околната среда включва също хората, живеещи в района на състезанието, зидове, огради, обработваема земя, сгради, друго строителство и други подобни.
- 54.2. Трябва да се съблюдава решението на МФО за добра практика във връзка с околната среда (Приложение 3).
- 54.3. Организаторът:
 - 54.3.1. Се стреми да прилага принципите на продължителното използване, за да отговори на нуждите на момента, без да се излагат на риск нуждите на бъдещите поколения.
 - 54.3.2. Има за цел да постигне най-високите стандарти за околната среда в организацията на проявата чрез информиране и образование както на съдиите, така и на състезателите.
 - 54.3.3. Има за цел, когато е възможно, да намали както използването, така и отпадъците от материали, като използва възобновяеми или рециклирани материали.
 - 54.3.4. Се задължава да се консултира с местната власт, горските и ловни стопанства, ловните дружинки, собствениците и ползвателите, в чиито райони се провежда проявата.
 - 54.3.5. Да вземе под внимание обществените транспортни връзки при определяне състезателния център и да насърчава използването на един автомобил от повече състезатели.
 - 54.3.6. Да оценява въздействието върху околната среда на дейностите и да приема системи и техники, с които ще се намалят или премахнат всякакви неприемливи неблагоприятни въздействия.
 - 54.3.7. Да определи и да избегне, ако е възможно, чувствителните местообитания, чрез обсъждане със собствениците/ползвателите на земята и на формирания за околната среда.
 - 54.3.8. Опитът и научните изследвания са показали, че дори големи състезания може да се организират в чувствителни области без постоянни щети, ако правилните предпазни мерки са взети и маршрутите са добре очертани.
- 54.3. Правила, поставени от организатора за защита на околната среда, и всички свързани с това инструкции трябва да се спазват стриктно от всички лица, свързани с проявата.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 – Правила за очертаване на маршрути

1. Въведение

1.1. Цел

1.2. Приложение на тези правила

2. Основни правила

2.1. Цели на доброто очертаване на маршрути

2.2. Златни правила за очертаване на маршрути

3. Маршрутът в състезанията по ориентиране

3.1. Местност

3.2. Определение на маршрут в състезанията по ориентиране

3.3. Старт

3.4. Отсечки

3.5. Контролни точки

3.6. Финал

3.7. Елементи в четенето на картата

3.8. Избор на вариант

3.9. Степен на трудност

3.10. Видове състезания

3.11. Към какво трябва да се стреми очертаващият маршрут

4. Очертаващият маршрут

1. Въведение

1.1. Цел

Тези правила целят създаване на общ стандарт за очертаването на маршрути по ориентиране, като по този начин се осигури честност на състезанието и се запази уникалният характер на спорта ориентиране.

1.2. Приложение на тези правила

Маршрутите за всички прояви по ориентиране трябва да се очертават съгласно тези правила. Те трябва също така да служат като основни насоки при очертаването на маршрути на други прояви по ориентиране със състезателен характер.

2. Основни правила

2.1. Цели на доброто очертаване на маршрути

Целта на доброто очертаване на маршрути е да предложи на състезателите маршрути, подходящо съставени за техните очаквани възможности. Резултатите трябва да отразяват техническите и физическите възможности на състезателите.

2.2. Златни правила за очертаване на маршрути

Очертаващият маршрут трябва да има предвид следните правила:

- уникалният характер на ориентирането, като придвижване с бягане/ходене.
- справедливост на състезанието.
- състезателна наслада.
- опазване на животинския свят и околната среда.
- необходимост от средства за информация и зрители.

2.2.1. Уникален характер

Всеки спорт има свои собствени характеристики. Уникалността на ориентирането се състои в намиране и следване на най-добрия път през непозната местност в надпревара с времето. Това изисква умения за ориентиране: прецизно четене на карта, оценка на избора на вариант, боравене с компас, съсредоточеност под напрежение, бързо вземане на решения, бягане в естествена природна среда и други.

2.2.2. Справедливост

Справедливостта е основно изискване за спорт със състезателен характер. Значението на фактора щастие може да се окаже значителен в състезанията по ориентиране, ако не се обърне голямо внимание на всяка стъпка от очертаването и оборудването на маршрутите. Очертаващият маршрут трябва да предвиди всички подобни фактори, за да осигури справедливост и еднакви условия за всички участници по всяка една част от маршрута.

2.2.3. Състезателна наслада

Популярността на спорта ориентиране може да нарасне само ако състезателите са удовлетворени от маршрутите, които им се предоставят. Ето защо е необходимо внимателно очертаване на маршрутите, за да са подходящи що се отнася до дължина, физическа и техническа трудност, пласиране на контролните точки и т.н. В това отношение особено важно е всеки маршрут да е подходящ за състезателите, за които е предназначен.

2.2.4. Животински свят и околна среда

Околната среда е твърде чувствителна: дивият свят може да бъде смутен, земята и растителността могат да страдат от прекомерно използване. Околната среда включва също хората, живеещи в района на състезанието, зидове, огради, обработваема земя, сгради, друго строителство и други подобни. Обикновено е възможно да се намерят начини за предотвратяване нанасянето на щети върху най-чувствителните райони. Опитът и научните изследвания са показали, че дори големи състезания може да се организират в чувствителни области, без постоянни щети, ако правилните предпазни мерки са взети и маршрутите са добре очертани. Много важно е очертаващият маршрут да е сигурен, че има достъп до избраната местност и че всички чувствителни участъци на местността са известни предварително.

2.2.5. Средства за информация и зрители

Нуждата от създаване на добър обществен образ на спорта ориентиране трябва да е постоянна грижа на очертаващия маршрутите. Той трябва да се стреми да предложи на

зрителите и журналистите възможност за проследяване хода на състезанието от възможно най-близък план, без да излага на риск справедливостта.

3. Маршрутът в състезанията по ориентиране

3.1. Местност

Местността трябва да е избрана така, че да предложи честно състезание на всички участници. За да се съхрани характерът на спорта, местността трябва да е подходяща за придвижване и проверка способностите по ориентиране на участниците.

3.2. Определение за маршрут в състезанията по ориентиране

Маршрутът в състезанията по ориентиране се определя от старта, контролните точки и финала. Между тези обекти, имащи точно разположение на местността и съответно на картата, са маршрутните отсечки, по протежението на които участникът трябва да се ориентира.

3.3. Старт

Стартът трябва да е разположен и организиран така, че:

- да има район за разгривка.
- чакащите състезатели да не могат да виждат избора на вариант на стартиращите състезатели.

Точката, от която започва ориентирането по първата отсечка, е означена на картата с триъгълник., а на местността е стартът или друго място след старта, означено с контролен знак без регистриращо устройство (точка К). Участниците трябва да се изправят пред задачи по ориентиране точно от старта.

3.4. Отсечки

3.4.1. Добри отсечки

Отсечките са най-важните елементи на маршрута и в най-голяма степен определят неговото качество. Добрите отсечки предлагат на участниците интересни задачи при четенето на картата и ги превеждат през добра местност с възможност за алтернативни индивидуални варианти. В рамките на един и същ маршрут трябва да се предложат различни видове отсечки, някои с напрегнато четене на картата и други съдържащи по-лесни за бягане и избор на варианти. Трябва също така да има разнообразие в дължините и трудностите на отсечките, за да може на участника да се наложи използването на разнообразни техники на ориентиране и различна скорост на бягане. Очертаващият маршрути трябва освен това да се стреми да променя посоката на следващите една след друга отсечки, тъй като по този начин на участниците се налага да се преориентират по-често. От голямо значение е и редуването на изкачване, равно и спускане. Това води до смяна на ритъма на физическото натоварване и разпределение на силите. За предпочитане е маршрутът да има малко, но добри отсечки, съединени помежду си с къси връзки, отколкото по-голям брой отсечки от по-ниско качество.

3.4.2. Честност на отсечките

Нито една отсечка не трябва да включва избор на варианти, които дават предимство или оцеляват участника, без това да може да се предвиди от него при четенето на картата в състезателни условия. Трябва да се избягват отсечки, които насърчават участниците да пресичат забранени или опасни участъци.

3.5. Контролни точки

3.5.1. Разположение на контролните точки

Контролните точки се поставят на обекти от местността, които са отбелязани на картата. Участниците трябва да преминат през тях в дадена последователност, ако такава е определена, но избирайки свои собствени варианти. Това изисква внимателно планиране и проверка с цел осигуряване на честност. Особено важно е картата да изобразява точно района около контролната точка и да са верни посоката и разстоянието от всички възможни изходни ориентири. Контролните точки не бива да се поставят на малки обекти, видими само от близко разстояние, ако няма други подпомагащи обекти на картата. Контролните точки не бива да се поставят на места, където видимостта на контролния знак за участници, идващи от различни посоки, не може да се прецени от картата или описанието на контролните точки.

3.5.2. Функцията на контролните точки

Основната функция на контролната точка е да означа началото и края на една отсечка. Понякога се налага използването на контролни точки за други определени цели – например за да се преведат участниците около опасни или забранени райони. Контролните точки може

също така да служат за организиране на подкрепителни пунктове, места за средствата за информация и зрители.

3.5.3. Контролен знак

Съоръженията на контролните точки трябва да са в съответствие с правилата за прояви на МФО. Доколкото е възможно контролните знаци трябва да се поставят по такъв начин, че участниците да ги виждат, чак когато достигнат определения за място на контролната точка обект. С цел постигане на честност видимостта на контролната точка трябва да е една и съща, независимо от това дали на мястото, където е разположена, има участник или не. По никакъв начин контролният знак не бива да се крие: когато участниците достигнат до контролната точка, те не трябва да търсят контролния знак.

3.5.4. Честност при разполагането на контролните точки

Необходимо е местата за разполагане на контролните точки да се избират внимателно и да се избягва „острият ъгъл“, при който влизащите към точката участници могат да се подпомагат от излизащите.

3.5.5. Близост на контролните точки

Контролни точки от различни маршрути, разположени твърде близо една до друга, могат да подвеждат участници, които са се движили правилно към контролната точка. Контролните точки не трябва да са разположени на по-малко от 30 м една от друга (15 м за карта в мащаб 1:5000 или 1:4000). Освен това ограничение две съседни контролни точки, на еднакви по вид или близки по характер (например дупка и яма) обекти, трябва да са разположени на не по-малко от 60 м една от друга (30 м за карта в мащаб 1:5000 или 1:4000).

3.5.6. Описание на контролните точки

Местоположението на контролната точка спрямо обекта, показан на картата, се определя от описанието на контролната точка. Точният обект на местността и контролната точка, отбелязана на картата, трябва да са неоспорими. Контролни точки, които не могат точно и лесно да се изразят чрез символите за описания на контролните точки на МФО, не са подходящи и трябва да се избягват.

3.6. Финал

Задължително е маркирането поне на последната част от финалната отсечка.

3.7. Елементи в четенето на карта

Когато маршрутът е добър, участниците са принудени да са съсредоточени по време на придвижването по маршрута. Участъци, които не изискват четене на карта или внимание при придвижването, трябва да се избягват, освен ако не произлизат от особено добър избор на вариант.

3.8. Избор на вариант

Алтернативните варианти принуждават участниците да използват картата при оценяване на местността и да правят изводи. Изборът на вариант кара участниците да мислят самостоятелно и да се разделят по маршрута, като по този начин се намалява “преследването”.

3.9. Степен на трудност

За всяка местност и карта очертаващият може да състави маршрути с различна степен на трудност. Трудността по отсечките може да варира, като участниците биват принуждавани да следват линейни обекти в по-голяма или по-малка степен. Подхождайки към контролната точка, участниците трябва да могат да преценят степента на трудност от информацията предоставена им от картата и по този начин да изберат подходящата техника. Трябва да се обърне внимание на очакваните състезателни умения, опит и способност за четене или схващане на дребните картни обекти. Особено важно е да се определи правилното ниво на трудност при очертаване на маршрути за начинаещи и деца.

3.10. Видове състезания

Очертаването на маршрути трябва да отговаря на особените изисквания за дадения вид състезание. Например очертаването на спринт и средна дистанция трябва да изисква подробно четене на карта и висока степен на съсредоточаване по целия маршрут. При очертаването на маршрути за щафетни състезания трябва да се има предвид нуждата, зрителят да наблюдава от близо развитието на състезанието. Очертаването на маршрути за щафетите трябва да включва добра и ефикасна система на разделяне (вилици).

3.11. Към какво трябва да се стреми очертаващият маршрута

3.11.1. Познаване на местността

Очертаващият маршрути трябва да е изцяло запознат с местността преди да реши да използва каквато и да било контролна точка или отсечка. Очертаващият трябва да е наясно, че в деня на състезанието условията, що се отнася до картата и местността, биха могли да са различни от съществуващите по време на очертаването на маршрутите.

3.11.2. Определяне правилното ниво на трудност

Маршрутите за деца и начинаещи лесно могат да се превърнат в твърде трудни. Очертаващият маршрутите трябва да внимава да не оцени трудността само по собствените си умения за придвижване или от скоростта си на ходене при проучване на района.

3.11.3. Използване на подходящи места за контролни точки

Желанието да направи най-добрите възможни отсечки често подтиква планиращия маршрути да използва неподходящи места за контролните точки. Състезателите рядко забелязват разликата между добра и превъзходна отсечка, но незабавно ще забележат, ако една контролна точка води до непредсказуема загуба на време поради скрито място на контролната точка или контролен знак, неяснота, подвеждащо описание на контролната точка и др.

3.11.4. Поставяне на контролните точки достатъчно далеч една от друга

Въпреки, че контролните точки имат сигнатури, те не трябва да са толкова близко една до друга, че да подвеждат участници, които са се ориентирали правилно по маршрута до мястото на контролната точка.

3.11.5. Избягване прекалено сложен избор на вариант

Очертаващият маршрути може да види варианти, които никога няма да бъдат избрани и така да загуби време в съставянето на сложни задачи за участниците, които от своя страна, могат да изберат следващият най-добър вариант. Избягвайки такива избори на варианти, се спестява време за очертаване.

3.11.6. Маршрути, които не са прекалено физически тежки

Маршрутите трябва да са изготвени така, че нормално подготвен състезател да може да бяга/се придвижва през по-голямата част от маршрута, определен за неговото ниво на възможности. Сборното изкачване по маршрута по правило не трябва да надвишава 4% от дължината на най-късия смислен (съдийски) вариант. Физическата трудност на маршрутите трябва прогресивно да намалява с увеличаване възрастта на състезателите във ветеранските категории и намаляване на възрастта под М/Ж21. Специално внимание трябва да се обърне на маршрутите за категориите М70, Ж65 и над тях – те не трябва да са твърде тежки във физическо отношение.

4. Очертаващият маршрута

Човекът, отговорен за очертаване на маршрутите, трябва да има придобити от личен опит разбиране и способност за оценка на качествата на добрия маршрут. Той (тя) трябва също така да е запознат с теорията на очертаване на маршрути и да оценява особените изисквания на различните възрастови групи и отделните видове състезания. Очертаващият маршрути трябва да е способен да съобрази на място разнообразните фактори, които могат да окажат влияние върху състезанието, като например условията на местността, качеството на картата, наличие на участници и зрители и др. Очертаващият маршрути е отговорен за маршрутите и протичането на състезанието от стартовата до финалната линия. Работата на очертаващия маршрути трябва да се проверява от контролен съдия. Това е важно поради големия брой възможни грешки, които могат да имат сериозни последици.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 – Състезателни формати

Изложение	Спринг	Средна дистанция	Дълга дистанция	Щафета	Смесена щафета
Контролни точки	Технически лесни.	Последователно технически трудни.	Смесица от технически трудности.	Смесица от технически трудности.	Технически лесни.
Избор на вариант	Труден избор на варианти, изискващи висока степен на съсредоточаване.	Малки и средни по трудност избори на варианти.	Значими избори на варианти с включване на някои трудни избори на варианти.	Малки и средни по трудност избори на варианти.	Труден избор на варианти, изискващи висока степен на съсредоточаване.
Тип бягане	Много висока скорост.	Висока скорост, но от участниците се изисква да пригледат скоростта	Физически тежко, изисква издръжливост	Висока скорост, често в голяма близост с други участници, които могат	Много висока скорост.

		си към сложността на местността.	и разпределение на силите.	да имат или да нямат същите контролни точки.	
<i>Местност</i>	Предимно проходима за бързо бягане парк или градска част (улици/сгради). Може да се включат някои подходящи за бързо бягане гори. Зрители се допускат по маршрута.	Технически сложна местност.	Физически тежка местност, даваща възможности за добър избор на вариант.	Няколко възможности за избор на вариант и средно сложна местност.	Предимно проходима за бързо бягане парк или градска част (улици/сгради). Може да се включат някои подходящи за бързо бягане гори. Зрители се допускат по маршрута.
<i>Карта</i>	1:4000 или 1:5000 Хоризонтални през 2 м или през 2,5 м	1:10000 или 1:7500 Хоризонтални през 2,5 м или през 5 м	1:15000 или 1:10000 Хоризонтални през 2,5 м или през 5 м	1:10000 или 1:7500 Хоризонтални през 2,5 м или през 5 м	1:4000 или 1:5000 Хоризонтални през 2 м или през 2,5 м
<i>Стартов интервал</i>	1 минута	2 минути	3 минути	Масов старт	Масов старт
<i>Времеизмерване</i>	1 секунда (0.1 секунда, ако измервателната система го позволява)	1 секунда	1 секунда	Редът на класиране е редът на преминаване през финалната линия.	Редът на класиране е редът на преминаване през финалната линия.
<i>Време на победителя за МЖ21</i>	12-15 минути	30-35 мин. Квалификациите са по-къси.	Мъже: 90-100 мин. Жени: 70-80 мин. Квалификациите са по-къси.	30-40 мин. на пост 105 мин. общо	12-15 мин. на пост 55-60 мин. общо
<i>Накратко</i>	Спринтът е бърз, с голяма видимост и лесен за разбиране стил, с възможност да се организира в рамките на значително населени райони.	Средният маршрут изисква бързо, точно ориентиране за средно дълъг период от време. Дори малки грешки могат да се окажат решаващи.	Дългият маршрут проверява всички техники на ориентиране, а също така скоростта и физическата издръжливост.	Щафетата е състезание за отбори обикновено от по трима участници, бягащи фактически рамо до рамо, като побеждава първият отбор, преминал през контролните точки и финала.	Спринтовата щафета е състезание за отбори, съставени от четирима участници, като първият и последният пост се бягат от жени.

1. СПРИНТ

1.1. Същност

Същността на спринта е високата скорост. Той проверява способностите на участниците да четат и съпоставят картата в различни обстановки и да планират и осъществяват избраните варианти, като бягат с висока скорост. Маршрутът трябва да се очертае така, че елементът скорост да се поддържа през цялото му пробягане. Маршрутът може да изисква изкачване, но изкачвания, принуждаващи участниците да ходят, трябва да се избягват. Намирането на контролните точки не трябва да е трудно, по-скоро такова трябва да е избирането и осъществяването на добър вариант до тях. Например, най-очевидният път за излизане от контролната точка не трябва непременно да е най-благоприятният. Маршрутът трябва да е съставен така, че от участниците да се изисква пълно съсредоточаване по време на бягането. Район, който не може да предостави това предизвикателство, не е подходящ за спринт.

1.2. Съображения при очертаването на маршрута

В спринта е разрешено да има публика по маршрута. Това трябва да се взема предвид при очертаването на маршрута и всички контролни точки да се охраняват. Може да е също така необходимо поставянето на охрана на възлови преминавания, която да предупреждава публиката за приближаващи участници и да осигури безпрепятственото им преминаване. Стартът трябва да е в зоната за наблюдение и по маршрута може да има зони за публика. Условието за наблюдаемост може да се повишат посредством изграждане на временни подиуми за зрители и чрез коментирание по маршрута. Местата както за публика, така и за средствата за информация, трябва да се оповестят в зоната за наблюдение. Маршрутът трябва да се очертае така, че участниците да не се изкушават да минават направо през частна собственост и забранени участъци. Ако такъв риск съществува, на тези места трябва да има съдия, който да възпира участниците от подобни опити. Трябва да се избягват райони,

които са толкова сложни, че е под съмнение дали участникът ще може да разчита картата на висока скорост (например при сложни триизмерни структури).

1.3. Картата

Трябва да се спазват изискванията на ISSOM. Мащабът на картата е 1:4000 или 1:5000 – хоризонтални през 2 м или 2,5 м. Изключително важно е картата да е вярна, да е възможно да се съпоставя на висока скорост и обектите на картата, които определят избора на вариант, да са точни. В ненаселени райони е важно да се означат правилно на картата условията (в мащаб и степен), които намаляват скоростта на бягане. В населените райони препятствията, пречещи на преминаването, трябва да се представят вярно и да се изчертаят по размер.

2. СРЕДНА ДИСТАНЦИЯ

2.1. Същност

Същността на средния маршрут е техническа. Той се провежда в неградски райони (предимно горски), като се набляга на финото ориентиране, а намирането на контролните точки представлява предизвикателство. Изисква постоянна съсредоточеност при четенето на карта и честа смяна на посоката при излизане от контролните точки. Изборът на вариант е особено важен, но не трябва да бъде за сметка на технически изискващото ориентиране. Маршрутът сам по себе си трябва да включва прецизно придвижване. Маршрутът трябва да изисква смяна на скоростта, например чрез отсечки през различна растителност.

2.2. Съображения при очертаването на маршрута

Маршрутът трябва да позволява публиката да наблюдава участниците по маршрута и при финиширане. Стартът трябва да е в зоната за наблюдение и е за предпочитане маршрутът да налага на участниците преминаване през зоната за наблюдение по време на състезанието. В това отношение нуждата от подбор на зоната за наблюдение е значителна, тъй като трябва да се осигури едновременно подходяща местност и добри възможности за проследяване на участниците от публиката. Зрители не се допускат по маршрута, с изключение на участниците за преминаване в зоната за наблюдение (включително контролни точки в зоната за наблюдение).

2.3. Картата.

Трябва да се спазват изискванията на ISOM. Мащабът на картата е 1:10000 или 1:7500 – хоризонтални през 2,5 м или 5 м. Местността трябва да се картира за 1:15000 и след това стриктно да се уголеми, както е определено от ISOM.

3. ДЪЛГА (КЛАСИЧЕСКА) ДИСТАНЦИЯ

3.1. Същност

Същността на дългата дистанция е физическата издръжливост. Маршрутът се очертава в неградски (предимно гористи) местности и цели изпробване способностите на участниците да избират добри варианти, да четат и съпоставят картата и да планират издръжливостта си по време на дълго и физически тежко състезание. Същността на дългата дистанция набляга на избора на вариант и ориентиране в неравна, трудна местност, за предпочитане хълмиста. Контролната точка е крайна точка за дълга отсечка с труден избор на вариант и не е непременно сама по себе си трудна за намиране. Дългата дистанция може частично да включва елементи, характерни за среден маршрут, като маршрутът внезапно прекъсва избора на вариант, за да включи части с по-технични отсечки.

3.2. Съображения при очертаването на маршрута

Маршрутът трябва да позволява публиката да види участниците по маршрута и при финиширане. За предпочитане е стартът да е в зоната за наблюдение и маршрутът да налага на участниците преминаване през зоната за наблюдение по време на състезанието. Специален елемент на дългата дистанция са дългите отсечки, значително по-дълги от средната дължина на отсечка. Тези по-дълги отсечки може да са от 1.5 км до 3.5 км в зависимост от типа местност. Две или повече такива отсечки трябва да формират част от маршрута (също изискващи пълна съсредоточеност в четенето на карта при придвижване по избрания вариант). Друг важен елемент на дългата дистанция е използването на техники при очертаването на маршрутите, които да предотвратяват групирането на участници (съвместното придвижване). Пеперуди или други методи за разделяне трябва да се използват, особено при стартов интервал от 2 мин. Важно е също така да се използва местността като

средство за разделяне, чрез прекарване на маршрута през райони с намалена видимост. Зрители не се допускат по маршрута, с изключение на участъците за преминаване в зоната за наблюдение (включително контролни точки в зоната за наблюдение).

3.3. Картата

Трябва да се спазват изискванията на ISOM. Мащабът на картата е 1:15000 или 1:10000 – хоризонтални през 2,5 м или 5 м.

4. ЩАФЕТИ

4.1. Същност

Същността на щафетите е отборно състезание. Провежда се в неградски (предимно гористи) местности, като се базира на съсредоточаване за техническа трудност, по-близка до тази за средна дистанция, отколкото до дълга дистанция. Трябва да се включват и някои елементи от дългата дистанция, като по-дълги отсечки с избор на вариант, които да позволяват на участниците да се разминават, без да имат контакт помежду си. Добрият за щафети район има характеристики, които пречат на участниците да се преследват (като по-гъста растителност, много хълмчета, ями и други). Местност с продължително добра видимост не е подходяща за щафети.

4.2. Съображения при очертаването на маршрута

Щафетите са проява, приятелски настроена към зрителите, която показва отбори, състезаващи се рамо до рамо, и първият финализиращ от тях е победител. Това трябва да се има предвид при разполагането на зоната за наблюдение и очертаването на маршрута (например, при използване на вилици, разликата във времето за различните вилици трябва да е малка). На всеки пост участниците трябва да преминават през зоната за наблюдение и ако е възможно, тяхното приближаване към последна контролна точка да се вижда от зоната за наблюдение. Трябва да има информация за подходящ брой междинни времена (по възможност с коментатори по маршрута), а също така и TV-контролни точки, показвани на екран в района на зоната за наблюдение. Масовият старт изисква техника в очертаването на маршрутите, която да разделя участниците един от друг (например вилици). Най-добрите отбори трябва внимателно да се разпределят по различни комбинации на вилиците. От съображения за честност последната част на последния пост трябва да е една и съща за всички участници. Зрители не се допускат по маршрута, с изключение на участъците за преминаване в зоната за наблюдение (включително контролни точки в зоната за наблюдение).

4.3. Картата

Трябва да се спазват изискванията на ISOM. Мащабът на картата е 1:10000 или 1:7500 хоризонтални през 2,5 м или 5 м.

Изборът на мащаб трябва да се основава на сложността в очертаване на маршрута (например къси отсечки с близки една до друга контролни точки може да изискват по-едър мащаб). Когато се използва мащаб 1:10000, местността трябва да се картира за 1:15000 и след това стриктно да се уголеми, както е определено от ISOM.

5. СПРИНТОВА ЩАФЕТА

5.1. Същност

Спринтовата щафета е отборно, смесено по пол състезание. Провежда се в градска и паркова среда. Форматът е комбинация от концепциите на спринт и щафета. Има четири поста, като на първия и последния пост трябва да бягат жени.

5.2. Съображения при очертаването на маршрута

Относително малка площ е необходима за спринтова щафета (особено с използването на преминаване през арената). Тази дисциплина трябва да бъде лесна за разбиране от зрителите. Трябва да бъде възможно да се покрият най-малко 70-80 % от маршрутите с телевизионни камери. Състезанието трябва да се основава на 75-минутна концепция за TV предаване на живо и предаване на арената; 15 минути трябва да бъдат разпределени за предаване на въведение, интервюта и церемониите по награждаване. Трябва да има преминаване през арената и ако е възможно, без да се прави твърде много компромис с качеството на маршрутите. Когато е налице пълно TV покритие на трасето, може да няма преминаване през арената. Това дава по-голяма гъвкавост за планиране на маршрутите и може да се даде възможност за по-добри и по-предизвикателни маршрути. Ако се използва минаване през арената, трябва да се използват

две части (“уши”), като втората част (“ухо”) се отпечатва на гърба на картата. Маршрутите трябва да имат “вилици”. Изисква се GPS проследяване и по-възможност да се използва “безконтактно” перфорирание..

5.3. Картата

Трябва да се спазват изискванията на ISSOM. Мащабът на картата е 1:4000 или 1:5000 – хоризонтални през 2 м или 2,5 м. Изключително важно е картата да е вярна, да е възможно да се съпоставя на висока скорост и обектите на картата, които определят избора на вариант, да са точни. В ненаселени райони е важно да се означат правилно на картата условията (в мащаб и степен), които намаляват скоростта на бягане. В населените райони препятствията, пречици на преминаването, трябва да се представят вярно и да се изчертаят по размер.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3 – Решение на МФО за добра практика във връзка с околната среда

На срещата в периода 12-14 април 1996 г., признавайки важността на поддържане на спорта ориентиране като приятелски настроен към околната среда, и в съответствие с решението на GAISF (Всеобща асоциация на международните спортни федерации) по въпросите за околната среда от 26 октомври 1995 г., съветът на МФО приема следните принципи:

- Да продължи да чувства нуждата от защита на околната среда и да внедри този принцип в основата на спорта.
- Да осигури, че състезателните правила и най-добрата практика в организацията на проявите са в съответствие с принципите на уважаване на природата и защита на растителния и животински свят.
- Да си сътрудничи със земевладелци, държавни власти и организации за защита на околната среда така, че да се определи най-добрата практика.
- Да полага специални грижи за съблюдаване на местните правила за защита на околната среда, да отстоява свободния от отпадъци характер на спорта ориентиране и да взема подходящи мерки за предотвратяване на замърсяването.
- Да включва природно съобразна практика в обучението и тренировките на ориентировачи и служебните лица.
- Да засили осъзнаването на световните проблеми на околната среда от страна на националните федерации така, че те да могат да приемат, приложат и популяризират принципите за защита на деликатното използване на природата в спорта ориентиране.
- Да препоръча на националните федерации прилагането на природно съобразни практики, характерни за собствените им страни.

ПРИЛОЖЕНИЕ 4 – Лайбницката спогодба

Ние, членовете на МФО, участници в Двадесетото Общо Събрание в Лайбниц, Австрия, на 4 август 2000 г., заявяваме, че „От решаваща важност е да издигнем образа на спорта, за да подпомогнем разпространението на ориентирането сред повече хора и повече райони, и спортът ориентиране да влезе в програмата на Олимпийските игри. Основните средства за постигане на това са:

- Организиране на привлекателни и вълнуващи прояви, които са от високо качество за състезатели, официални лица, средствата за информация, публика, спонсори и външни партньори.
- Проявите на МФО да се правят привлекателни за телевизия и интернет. Ние ще се стремим да:
 - повишим видимостта на нашия спорт, като организираме прояви по-близо до хората.
 - направим нашите центрове на прояви по-привлекателни, като обърнем по-голямо внимание на проектирането и качеството на съоръженията.
 - подобрим атмосферата на централните прояви и повишим вълнението, като организираме там старта и финала.

· повишим покритието на телевизията и други средства за информация, като работим за това, нашите прояви да предоставят повече и по-добри възможности за излъчване на вълнуващи спортни програми.

· подобрим обслужването на средства за информация, чрез по-добро подхранване на нуждите на техните представители (от гледна точка на комуникационни съоръжения, достъп до участниците на старт/финал и в гората, постоянна информация за междинни времена, храна и напитки и други).

· обърнем по-голямо внимание на рекламата на нашите спонсори и външни партньори във връзка с нашите прояви.

Ние, членовете на МФО очакваме, че тези мерки трябва да се вземат предвид при всяко бъдещо организиране на проява на МФО”.

ПРИЛОЖЕНИЕ 5

СПИСЪК № ...

за 20...година

на картотекираните състезатели по ориентиране

от клуб..... гр. (с.).....

№ по ред	Възр. група	Име, презиме и фамилия	ЕГН	Пощ. код	Домашен адрес, град, улица, №, блок, вход, етаж, телефон	Подпис на състезателя
1						
2						
3						

Брой картотекирани на този лист	ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(.....)	(име и фамилия)
Дата 20.. година	(печат)
Заверка в БФО: дата...20.... г.	
Име и фамилия на служителя:	(.....)
Подпис на служителя:	(печат на БФО)

Забележки:

1. Заглавната част и заключителната част (след последния в списъка) се повтарят на всяка отделна страница.
2. Към списъка се прилагат копия на споразуменията на преотстъпените от други клубове състезатели.
3. Подписът на състезателя, съответно родителя, настойника или попечителя, е задължителен при първоначално картотекиране.
4. Списъкът се изпраща в БФО.
5. В БФО се нанася дата, подпис и името на служителя в полученото Приложение 5, прави се копие на завереното Приложение 5 и се връща подпечатано копие на/в клуба.

ПРИЛОЖЕНИЕ 6 – ПОКАНА

.....
(наименование на организатора/организаторите на проявата)

ПОКАНА

за провеждане на точното наименование на проявата

I. ВРЕМЕ, МЯСТО, ПРОГРАМА

(Времето и мястото за явяване в секретариата. Програма по дни и часове)

II. ОРГАНИЗАТОР

(Главен съдия, технически ръководител, контролен съдия и други. Електронна поща, интернет страница)

III. ВИД, КЛАС и ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ

(За състезания по т. 29. (други състезания) – ясно и точно правилата за провеждане. Свободни маршрути)

IV. ПРАВО НА УЧАСТИЕ

(Ограничения за участие, ако има – иначе може да се постави текста “Без ограничения” или разделът може да отсъства в поканата. При ведомствени и други специфични състезания се посочва ясно и подробно правото за участие. Участие на състезател в повече от една възрастова група. Смесени щафети/патрули)

V. ЗАЯВКИ, ДОКУМЕНТИ, СТАРТОВИ и ДРУГИ ТАКСИ

(Форма и срок за подаване на предварителните и окончателни заявки. Адрес, на който да се изпратят заявките. Необходими документи, такси за участие, стартови такси. Срок и начин на плащане. Санкции за неспазване на срокове. Отхвърляне, при възможност. Допълнителни или завишени такси. Всички специални правила и отклонения от тях, свързани с проявата)

VI. ТЕХНИЧЕСКИ ДАННИ

(Описание на местността. Мащаб, сечение и издание на картата. Забранени райони, възможности за тренировка. Дължини на маршрути. Система за регистриране преминаването по състезателния маршрут. Други особености на проявата.)

VII. КЛАСИРАНЕ И НАГРАДИ

(Видове, призове - до кое място. Вид на наградите)

VIII. МАТЕРИАЛНИ УСЛОВИЯ

(Бивак, паркинг, храна, квартира (да се предлага настаняване от различен стандарт и на различни цени). Транспорт до състезателния център, вътрешен транспорт и други подобни данни. Адреси (факс, телефон, интернет) за допълнителни информации. Цени, срокове, начин на плащане и заявки. За бивака: ако има, общият брой места в квадратни метри, цена (ако има) на един квадратен метър, вода за пиене, вода за миене, електрическо осветление, места за смет, тоалетни и бани за мъже и жени, места за паркиране на МПС, охрана на бивака и МПС, възможности за изхранване, и други. Действия за закъснение в посочените срокове (отхвърляне, при възможност, допълнителни или завишени такси и др.)

IX. ДРУГИ УСЛОВИЯ И ИНФОРМАЦИИ

(Препоръки за облекло. Всички опасности. Разрешена от организатора (иначе забранена) екипировка. Задължаване участниците да носят проследяващи устройства. Плаж. Спортни съоръжения и спортни мероприятия. Културни, исторически, туристически и други забележителности и мероприятия, съпътстващи по време или в съседство на провежданата проява, и условията за тяхното посещение. Обща карта на региона с отбелязани обекти свързани с проявата. Други особености на проявата.)

.....
(дата, година)

.....
(име, подпис и печат)

ПРИЛОЖЕНИЕ 7 – ЗАЯВКА ЗА УЧАСТИЕ

ЗАЯВКА ЗА УЧАСТИЕ

.....
 (точно наименование на проявата)

Представителство:
Адрес:
Тел:
E-mail:

Краен срок за
 заявки:

Изпращайте на:
Адрес:
Телефони:
Електронна поща:
Интернет адрес:

№	Контролна карта №	Име, фамилия	Възrastова група	Стартова група	Стартова група	Наем контролна карта	Стартова такса	Сума
				I старт	II старт			
1					лв/старт	лева	лева
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
					Всичко			

Щафети във възрастни групи

За щафетите	Брой	Цена лева	Сума лева
Стартова такса щафети			
Наем контролни карти щафети			

Всичко стартови такси и наем контролни карти лева	
---	--

Ръководител група

Дата

Изготвил заявката

ПРИЛОЖЕНИЕ 8 – БЮЛЕТИН С РЕЗУЛТАТИ

.....
 (наименование на организатора/организаторите на проявата)

БЮЛЕТИН

за резултатите от
 (точно наименование на проявата)

РЪКОВОДСТВО:

ГЛАВЕН СЪДИЯ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР

ТЕХНИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

КОНТРОЛЕН СЪДИЯ

<i>Възrastова група (брой участници)</i>	Дължина.....метра	Сборно.....метра	КТ	Ст. интервалмин.
--	-------------------	------------------	-------------	---------------------------

Класиране	Ст. № или ст. време	Име, фамилия	Представителство	Междинни времена	Постижение: ч:мм:сс
1	123	Албена Борисова	Здравец-София	1:05:06
2	99	Калина Христова	Север-Плевен	1:05:56
лКТ	39	Ралица Алексиева	Бодрост-Варна	1:26:51
пКВ	48	Живка Петрова	Еделвайс-Русе	2:31:27
неФ	27	
неС	14		
<i>Други причини за неклалиране</i>	17

(И т.н. за всички възрастни групи по посочения начин.)

ОТБОРНО/КОМПЛЕКСНО КЛАСИРАНЕ

.....
.....

ЩАФЕТНИ СЪСТЕЗАНИЯ

<i>Възрастна група (брой участници)</i>	Дължина.....м	Сборно.....м	КТ
---	---------------	--------------	----------

Класиране	№ на щифета	Представителство Име, фамилия	За поста	Кл. на поста	Маршрут вариант	За щифетата	Кл. до поста
1	35	Елит 2000 НСА София 1				1:23:15	
		Георги Доганов	31:11	2	САСА	31:11	2
		Петър Доганов	29:14	2	ВСАА	1:00:25	2
		Станимир Беломъжев	22:50	1	АВВА	1:23:15	
	1	А.Логистик София					
		Иван Бургов	27:18	1	АААА	27:18	1
		Веселин Цинзов	31:25	4	ВВВА	58:43	1
		Илиан Тончев	декл		СССА		

(И т.н. за всички възрастни групи по посочения начин.)

Легенда съкращения:

КТ - контролни точки,

лКТ - липса на контролна точка,

пКВ - просрочено контролно време,

неФ - не е минал през финала,

неС - не стартирал.

Дата	ГЛАВЕН СЕКРЕТАР: (подпис)
------	----------------------------------

ПРИЛОЖЕНИЕ 9:

ОБРАЗЕЦ 1 – СТАРТОВ НАДПИС/ПЛАТНО

На бял фон с червени букви, високи 35 см, плътни:

Вертикален надпис на български

Вертикален надпис на английски

Хоризонтален надпис на български

СТАРТ

Хоризонтален надпис на английски

START

С
Т
А
Р
Т

S
T
A
R
T

ОБРАЗЕЦ 2 – ФИНАЛЕН НАДПИС/ПЛАТНО.

На бял фон с червени букви, високи 35 см, плътни:

Вертикален надпис на български

Вертикален надпис на английски

Хоризонтален надпис на български

ФИНАЛ

Хоризонтален надпис на английски

FINISH

Ф
И
Н
А
Л

F
I
N
I
S
H

ОБРАЗЕЦ 3 – НАДПИС/ПЛАТНО ЗА СМЯНА ПРИ ЩАФЕТИТЕ

На бял фон с червени букви, високи 35 см, плътни:

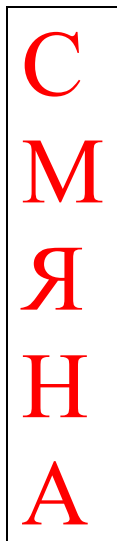
Вертикален надпис на български

Вертикален надпис на английски

Хоризонтален надпис на български

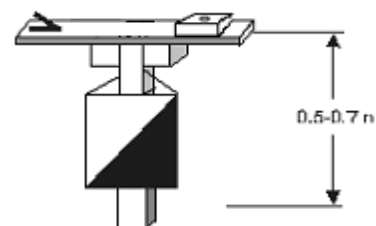
Хоризонтален надпис на английски

ЗАБЕЛЕЖКА: За организации, провеждащи международни състезания, надписите Старт, Финал и Смяна са на английски. Може да се използва като втори надпис на български, при което 2-те платна може да се поставят едно до друго, като по-близкото до линията е на английски. Може да се използват 2-те платна едно зад друго, като едно платно с 2 лица, при което от посоката на идването на участниците е на английски а от обратната страна на български.

ОБРАЗЕЦ 4 – КОНТРОЛЕН ЗНАК

Перфоратор и SI станция със сигнатура, знак тип "Фенер" – тройка - 30/30 см във вид на триъгълна призма, три квадрата, разделени по диагонал на бяло (горе ляво) и оранжево (долу дясно) (PMS 165).

ОБРАЗЕЦ 5 – СЪСТЕЗАТЕЛЕН НОМЕР

Представява квадрат с максимални страни 25 см, а минималните размери на цифрите са 10 см.

ОБРАЗЕЦ 6 – КОНТРОЛЕН КАРТОН

Съдържа следните полета за данни: Име, фамилия, възрастова група и представителство на участника. Стартово време. Финално време. Време за преминаване на маршрута. Полета за регистриране преминаването през контролните точки, старта и няколко резервни с минимален размер 15x15 мм.